

2009

FENNIA

TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS

2009

FENNIA

TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS

3 Toimitusjohtajan katsaus

4 Hallituksen toimintakertomus

7 Tilinpäätös

7 Tuloslaskelma

10 Tase

13 Emoyhtiön rahoituslaskelma

14 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

18 Emoyhtiön liitetiedot

30 Tunnusluvut

34 Tunnuslukujen laskentakaavat

36 Riskit ja riskienhallinta

39 Hallituksen ehdotus voiton käytöstä

40 Tilintarkastuskertomus

41 Hallintoneuvoston lausunto

42 Fennian hallinto

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

Fennialla oli poikkeuksellisen hyvä vuosi

Onnistuminen perusliiketoiminnassa ja sijoitustoiminnassa nostivat Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian liikevoiton historiallisen korkeaksi, 69 miljoonaan euroon. Määrätietoinen riskienhallintatyö sekä vallitseva suhdanne vaikuttivat omalta osaltaan asiakkaille tapahtuneiden vahinkojen määrään. Erityisesti suurten ja keskisuurten vahinkojen määrä oli alhainen.

Suotuisan vahinkokehityksen ja toteutettujen riskienhallintatoimenpiteiden johdosta kannattavuutta kuvaava yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua parani 94,1 prosenttiin.

Fennian sijoitustoiminta onnistui kuluneena vuonna hyvin; nettotuotto sitoutuneelle pääomalle oli 11,5 prosenttia. Vuonna 2008 sijoitustuotot

olivat -3,8 prosenttia johtuen silloisesta osakekurssien jyrkästä laskusta. Vakuutusalan merkittävän korkeat sijoitustuotot eivät anna alasta välttämättä realistista kuvaa, ellei lasketa vuosien 2008 ja 2009 tuloksia yhteen ja verrata niiden tuottoja.

Suomessa mennyt vuosi alkoi synkissä tunnelmissa, ja tuotanto supistui kaikkein voimakkaimmin alkuvuonna. Kokonaisuudessaan bruttokansantuote vuonna 2009 laski 7,8 prosenttia. Asiakasyrityksemme kuitenkin pitivät pintansa taantumassa, ja välttyimme myös merkittävilta luottotappioilta.

Vakuuttamisen erikoisliikkeessä tulosta ja onnistumista kuvaavat tilinpäätöslukujen lisäksi henkilöstötyytyväisyystutkimuksen tulokset, jotka paranivat entisestään edellisvu-

NINA KAVERINEN

desta. Tulosten takana on motivoitunut ja osaava henkilöstö. Lähes tuhat fennialaista luottaa sekä omaan että yrityksen tulevaisuuteen.

Tästä on hyvä jatkaa tuloksellista työtä ja liiketoiminnan kehittämistä vuonna 2010. Vahvistamme edelleen kykyämme palvella suomalaisia vakuutusasiakkaita ja kehitämme asiakaspalveluamme. Haluamme tarjota ai-
nutlaatuisen hyviä asiakaskokemuksia.

Meitä kaikkia fennialaisia ohjaa periaate, Asiakas on ykkönen, siksi jatkuva kehittyminen on meille tärkeää.

Kiitos asiakkaille ja henkilökunnalle hyvästä yhteistyöstä.

Antti Kuljukka
toimitusjohtaja

Hallituksen toimintakertomus 2009

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian tuloskehitys oli erittäin hyvä. Vahinkomenojen pienentymisestä johtuen yhdistetty kulusuhde oli yhtiön kaikkien aikojen paras. Sen ja sijoitusmarkkinoiden elpymisen myötä yhtiön tulos sekä vakavaraisuus paranivat tuntuvasti.

Vakuustointiminta

Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutulo oli 340 miljoonaa euroa (347 milj. euroa). Ensivakuutuksen maksutulo aleni kaksi prosenttia ja oli 339 miljoonaa euroa (346 milj. euroa). Yhtiön markkinaosuus aleni 10,2 prosenttiin (10,6 %) perustuen alan ennakkotietoihin. Tulevan jälleenvakuutuksen maksutulo kasvoi 2 miljoonaan euroon (1 milj. euroa). Korvauskulujen kehitys oli myönteistä, ja erityisesti yrityssektorilla vahingot vähenivät. Vahinkosuuhde ilman perustekorkokulua parani merkittävästi 72,5 prosenttiin (81,0 %). Luottotappiot alenivat hieman ja olivat 3 miljoonaa euroa.

Liikekulut olivat 72 miljoonaa euroa (68 milj. euroa). Kulujen kasvu johtui liiketoiminnan kehittämiseen suunnatuista panostuksista sekä kasvavista tietojärjestelmäpöistoista. Liikekulusuhde oli 21,6 prosenttia (20,4 %). Suotuisan vahinkokehityksen ja toteutettujen riskienhallintatöiden

menpiteiden johdosta yhtiön yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua parani 94,1 prosenttiin (101,4 %), josta vahinkojen osuus oli 64,9 prosenttia (73,3 %) ja liikekulujen sekä korvausten käsittelykulujen osuus 29,2 prosenttia (28,1 %).

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulo oli 82 miljoonaa euroa (88 milj. euroa) ja aleni 6,6 prosenttia johtuen pääasiassa heikkenevän reaalityönteiden aiheuttamasta palkkasumman alenemisesta. Vahinkosuuhde parani huomattavasti ja oli 69 prosenttia (95 %). Yhtiön käyttöönotettavat uudet laskuperusteet alensivat lajin vahinkosuuhdetta noin 4 prosenttia. Muun tapaturma- ja sairausvakuutuksen maksutulo kasvoi lähes 10 prosenttia 24 miljoonaan euroon. Erityisesti yritysten henkilökunnalleen ostamassa sairauskuluvakuutuksessa on ollut voimakas kasvu. Lajin vahinkosuuhde pysyi epätydyttävänä ollen 113 prosenttia (116 %).

Liikennevakuutuksen (moottoriajoneuvovastuu) maksutulo oli 69 miljoonaa euroa (70 milj. euroa). Vahinkosuhteen kehitys jatkui myönteisenä ja oli 81 prosenttia (89 %). Vapaaehtoisien autovakuutuksen (maa-ajoneuvot) maksutulo aleni 59 miljoonaan euroon (61 milj. euroa). Lajin tulos kehittyi suotuisasti; vahinkosuuhde parani ja oli 71 prosenttia (83 %).

Yritysten palo- ja muiden omaisuusvakuutusten maksutulo aleni hieman ja oli 40 miljoonaa euroa (41 milj. euroa). Kotitalousvakuutusten maksutulo oli 34 miljoonaa euroa, missä oli kasvua vajaa 3 prosenttia. Yrityssektorin vahinkosuuhde parani.

Fennia lopetti Tallinnan palvelukonttorin toiminnan vuoden puolivälissä. Palvelukonttorin toiminnan kautta syntynyt, Virossa toimivien suomalaisten yritysasiakkaiden vakuutuskanta myytiin 1.7.2009. Siirretyn kannan maksutulo oli vuositasolla noin miljoona euroa.

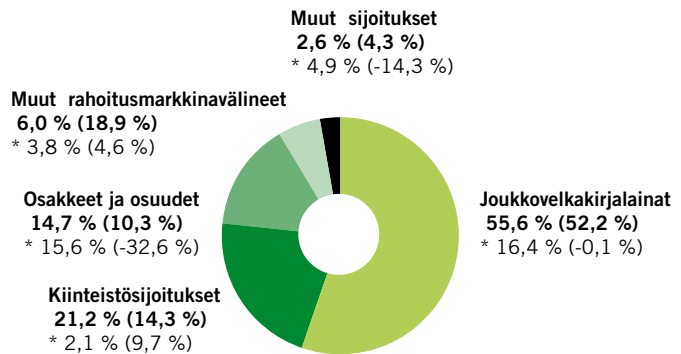
Sijoitustoiminta

Yhtiön sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin oli 123 miljoonaa euroa (-44 milj. euroa). Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle oli 11,5 prosenttia (-3,8 %).

Sijoitusomaisuus käyvin arvoin (sisältää kertyneet korot) oli vuoden lopussa 1 180 miljoonaa euroa (1 066 milj. euroa). Joukkolainojen ja pitkäkoron rahastosijoitusten osuus sijoituskannasta oli 56 prosenttia sekä rahamarkkinasijoitusten ja talletusten osuus 6 prosenttia. Osakkeiden, osakerahastosijoitusten ja pääomarahastojen osuus oli 15 prosenttia, kiinteistösijoitusten 21 prosenttia ja muita sijoituksia oli 2 prosenttia.

FENNIA, EMOYHTIÖ**SIJOITUSKANTA 31.12.2009****1 180 MILJ. EUROA (1 066 MILJ. EUROA)****Sijoitustoiminnan tuotto prosentti 11,5 % (-3,8 %)**

* Tuotto prosentti sijoituslajeittain

Tulos ja vakavaraisuus

Yhtiön liikevoitto oli 69 miljoonaa euroa (liiketappio 30 milj. euroa). Yhtiön liikevoiton kasvuun vaikutti pääosin erinomainen sijoitustoiminnan tulos, mutta myös vakuutustekninen tulos oli erittäin hyvä.

Merkittävästi parantuneesta vahinkosuhteesta johtuen yhtiön tasoitusmäärä kasvoi 32 miljoonalla eurolla 217 miljoonaan euroon (185 milj. euroa). Yhtiön hyvän tuloksen ja sijoitusmarkkinoiden nopean elpymisen johdosta toimintapääoma kasvoi 93 miljoonaa euroa ja oli 246 miljoonaa euroa (153 milj. euroa). Yhtiön vakavaraisuuspääoma kasvoi 462 miljoonaan euroon (338 milj. euroa). Vastuunkantokyky eli vakavaraisuuspääoma suhteutettuna vakuutusmaksutuottoihin nousi 138,5 prosenttiin (101,1 %).

Yritysjohto ja henkilöstö

Kertomusvuonna Fennian hallitukseen kuuluivat jäseninä kauppaneuvos Eero Lehti (puheenjohtaja), liikenneneuvos Esko Penttilä (varapuheenjohtaja), toimitusjohtaja Jouko Kemppi, toimitusjohtaja Lars Koski, professori Eva Liljebloom, teollisuusneuvos Rauno Mattila, toimitusjohtaja Antti Vaahto ja toimitusjohtaja Juha Valkamo. Hallituksen varajäsenenä toimi toimitusjohtaja Lasse Heiniö.

Hallitus piti kertomusvuoden aikana yhteensä yhdeksän kokousta. Varsinaisten jäsenten läsnäolo prosentti oli 85 ja varajäsenen 67.

Yhtiön toimitusjohtajana on toiminut Antti Kuljukka.

Uusiksi hallintoneuvoston jäseniksi valittiin yhtiökokouksessa 20.4.2009 toimitusjohtaja Ilkka Jalonen, toimitusjohtaja Johanna Koskelainen, hallituksen puheenjohtaja Jyrki Laakkonen, toimitusjohtaja Pekka Lillbacka ja toimitusjohtaja Jarkko Wuorinen.

Yhtiön palveluksessa oli vuonna 2009 keskimäärin 986 henkilöä (954).

Konsernirakenne

Keskinäisen Vakuutusyhtiö Fennian konsernitilinpäätökseen yhdistellään yhtiön 60 prosenttisesti omistama Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia alakonsernitilinpäätöksen perusteella. Fennia-ryhmään kuuluva Keskinäinen vakuutusyhtiö Eläke-Fennia omistaa Henki-Fenniasta 40 prosentin osuuden.

Konsernitilinpäätökseen yhdistellään myös eFennia Oy. Fennian omistusosuus yhtiöstä on 20 prosenttia, äänioikeus 63,6 prosenttia.

Konserniin kuului vuoden 2009 lopussa lisäksi 26 kiinteistöyhtiötä, joista neljätoista kuului Henki-Fennian muodostamaan alakonserniin.

Lisäksi konserniin on yhdistelty osakkuusyhtiönä Suomen Vahinkotarkastus Oy ja Uudenmaan Pääomarahasto Oy sekä Henki-Fennian osakkuusyhtiönä HF-Asunnot Oy.

Konsernitilinpäätös

Konsernin henkivakuutustoiminnan tulos oli hyvä ja vakavaraisuusasema vahvistui. Henkivakuutuksen maksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta oli 70 miljoonaa euroa (55 milj. euroa). Maksetut korvaukset alenivat 53 miljoonaan euroon (76 milj. euroa). Henkivakuutuksen liikekulut olivat 8 miljoonaa euroa. Liikekustannussuhde (kuormitustulosta) heikkeni ja oli 99,1 prosenttia (90,0 %).

Konsernin sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin oli 241 miljoonaa euroa (-127 milj. euroa), josta sijoitusidonnaisten vakuutusten osuus oli 59 miljoonaa euroa (-70 milj. euroa). Konsernin arvostuserot kasvoivat ja olivat 128 miljoonaa euroa (40 milj. euroa).

Konsernin liikevoitto oli 84 miljoonaa euroa (liiketappio 55 milj. euroa). Konsernin vapaa oma pääoma oli 163 miljoonaa euroa (122 milj. euroa).

Konsernin vakavaraisuuspääoma nousi 529 miljoonaan euroon (362 milj. euroa).

Riskienhallinta

Fennia-konsernin riskienhallinnan perustana toimii hallituksissa vuosittain käsitelty riskienhallintasuunnitelma. Riskienhallintaa koordinoi ja ohjaa toimitusjohtajan nimeämä riskienhallintajohtoryhmä. Liiketoiminnoista riippumaton sisäinen tarkastus arvioi sisäisen valvonnan riittävyttä.

Vakuutustoiminta perustuu riskin ottamiseen ja sen hallittuun hallintaan. Merkittävimmät riskit liittyvät riskin valintaan ja hinnoitteluun, jälleenvakuutussuojan hankkimiseen sekä vastuuvelan riittävyteen. Vastuuvaihtoriskiä hallitaan tekemällä riskianalyseja sekä noudattamalla hyväksytyt vastuuvaihtoriskiohjeita. Tuotekohtaisia vahinkofrekvenssejä ja korvausmenon kehittymistä seurataan jatkuvasti.

Sijoitustoiminta perustuu yhtiöiden hallituksissa hyväksymiin sijoitussuunnitelmiin, joissa määritellään muun muassa sijoitusallokaatio ja sijoitustoiminnan käytännön toimijoiden vastuut ja valtuudet. Sijoitusallokaatioita määrättäessä otetaan huomioon yhtiöiden riskinkantokyky.

Operatiivisten riskien hallinnan tavoitteena on varmistaa, ettei yhtiölle synny sen toimintakykyä vaarantavia

riskejä liittyen prosesseihin, henkilöstöön, tietojärjestelmiin, turvallisuuden tai oikeudellisiin kysymyksiin. Vastuu operatiivisten riskien hallinnasta käytännön tasolla on liiketoimintayksiköillä. Yhtiössä tehdään säännöllisesti riskienhallintakartoitus sekä ylläpidetään liiketoiminnan jatkuvuussuunnitelmaa.

Näkymät alkaneella tilikaudella

Maailmanlaajuisen talouskriisin vakavimmat vaiheet ovat yleisen käsitöksen mukaan takanapäin. Suomen osalta reaalityn haasteet jatkuvat vielä pitkään, koska taloutemme perusta rakentuu merkittävilta osin viennin varaan. Viennin supistumisesta seuraa viiveellä suomalaisten pk-yritysten haasteet. Vuosi 2010 tulee olemaan vaikea monelle vientiteollisuuden alihankkijalle, mikä heijastuu myös Fennian asiakaskantaan. Edellisen laman opetuksena varaudumme omassa toiminnassamme maksutulon kasvun tilapäiseen pysähtymiseen.

Finanssikriisin jälkeinen elpyminen jatkuu oletettavasti vuoteen 2011. Talouskehityksen palautus- ja kasvun-uralleen myös korkotasoa kääntyy nousuun jo tämän vuoden

aikana. Yritysten lainoistaan maksamat marginaalit normalisoituvat, mutta toisaalta eri valtioiden liikkeeseen laskemien joukkolainojen ja obligaatioiden keskinäiset marginaalit kehittyvät epäyhtenäisesti. Osakemarkkinat siirtyvät seuraamaan reaalityn ja yritysten tuloskehitystä, mutta vuoden 2008 voimakkaan laskun ja vuoden 2009 toipumisen jälkeen asettuminen tapahtuu ainakin ensivaiheessa normaalia suuremman kurssivaihtelun eli volatiliiteetin myötä.

Yritysten haastava toimintaympäristö voi aiheuttaa lisääntyviä luottotappioita niin vakuutusmaksuissa kuin asiakasrahoituksen lainoissa ja takausvakuutuksessa. Merkittäviä yksittäisiä luottotappioita ei ole tiedossa, mutta luottotappioiden lukumäärä on kuitenkin kasvussa alkuvuonna.

Suurvahinkoja on alkuvuonna sattunut huomattavasti enemmän kuin vuonna 2009. Perusliiketoiminnan tehokkuuden ja hyvän vakavaraisuuden johdosta katsomme kuitenkin kuluvaan vuoteen luottavaisesti.

Toimintamme fokus on jo pitkällä tulevaisuudessa. Merkittäville kehityshankkeilla haluamme varmistaa, että Fennia on kilpailukykyinen myös 2010-luvulla.

Tuloslaskelma 1.1.2009-31.12.2009

1 000 €	Konserni 2009	Konserni 2008	Eyoyhtiö 2009	Eyoyhtiö 2008	Liite
Vakuutustekninen laskelma					2
Vahinkovakuutus					
Vakuutusmaksutuotot					
Vakuutusmaksutulo	340 169	346 522	340 169	346 522	1
Jälleenvakuuttajien osuus	-5 865	-10 419	-5 865	-10 419	
	334 304	336 103	334 304	336 103	
Vakuutusmaksuvastuun kokonaismuutos	-156	-1 440	-156	-1 440	
Kannansiirto	-199	-	-199	-	
	-355	-1 440	-355	-1 440	
Vakuutusmaksutuotot yhteensä	333 949	334 663	333 949	334 663	
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	-246 001	-263 594	-246 001	-263 594	
Jälleenvakuuttajien osuus	2 780	10 130	2 780	10 130	
	-243 222	-253 464	-243 222	-253 464	
Korvausvastuun kokonaismuutos	-11 094	-28 229	-11 094	-28 229	
Kannansiirto	-157	-	-157	-	
	-11 251	-28 229	-11 251	-28 229	
Jälleenvakuuttajien osuus	-1 258	-2 741	-1 258	-2 741	
	-12 509	-30 970	-12 509	-30 970	
Korvauskulut yhteensä	-255 731	-284 434	-255 731	-284 434	
Yhteistakuuerän muutos	-426	-468	-426	-468	
Liikekulut	-72 131	-68 261	-72 131	-68 261	4
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	5 661	-18 501	5 661	-18 501	
Tasoitusmäärän muutos					
Tasoitusmäärän kokonaismuutos	-31 753	-3 363	-31 753	-3 363	
Kannansiirto	-66	-	-66	-	
	-31 819	-3 363	-31 819	-3 363	
Vakuutustekninen kate	-26 158	-21 863	-26 158	-21 863	

1 000 €	Konserni 2009	Konserni 2008	Emoyhtiö 2009	Emoyhtiö 2008	Liite
Vakuutustekninen laskelma					
Henkivakuutus					
Vakuutusmaksutulo					
Vakuutusmaksutulo	70 010	54 719			
Jälleenvakuuttajien osuus	-447	-512			
Vakuutusmaksutulo yhteensä	69 563	54 207			
Osuus sijoitustoiminnan nettotuotosta	91 191	-83 756			
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	-53 272	-75 963			
Korvausvastuun muutos	-7 106	-11 842			
Korvauskulut yhteensä	-60 378	-87 805			
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-81 178	98 065			
Liikekulut	-7 322	-6 721			
Vakuutustekninen tulos	11 875	-26 010			

1 000 €	Konserni 2009	Konserni 2008	Eyoyhtiö 2009	Eyoyhtiö 2008	Liite
Muu kuin vakuutustekninen laskelma					
Vahinkovakuutuksen tekninen kate	-26 158	-21 863			
Henkivakuutuksen tekninen tulos	11 875	-26 010			
Sijoitustoiminnan tuotot	173 551	100 976	86 840	59 076	6
Sijoitusten arvonkorotus	25 901	1 181			
Sijoitustoiminnan kulut	-46 348	-174 659	-23 594	-70 774	6
Sijoitusten arvonkorotusten oikaisu	-40	-23 745			
	153 065	-96 247	63 246	-11 697	
Sijoitustoiminnan nettotuotto-osuuden siirto	-91 191	83 756			
Muut tuotot					
Muut	1 675	2 089	37	122	
Muut kulut					
Muut	-1 045	-1 465	-344	-354	
Osuus osakkuusyritysten voitoista	278	142			
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta					
Tilikauden verot	-924	-351	-685	-78	
Aikaisempien tilikausien verot	-33	225	-	37	
Laskennalliset verot	-2 070	-663			
	-3 026	-790	-685	-41	
Voitto/tappio varsinaisesta toiminnasta	45 473	-60 389	36 097	-33 834	
Vähemmistöosuudet	-4 728	10 024			
Tilinpäätössiirrot					
Poistoeron muutos			-195	-415	
Vapaaehtoisten varausten muutos			-	332	
Tilikauden voitto/tappio	40 744	-50 365	35 901	-33 917	

Tase 31.12.2009

1 000 €	Konserni 2009	Konserni 2008	Emoyhtiö 2009	Emoyhtiö 2008	Liite
VASTAAVAA					
Aineettomat hyödykkeet					
Muut pitkävaikutteiset menot	16 768	17 099	15 580	15 787	13
Ennakkomaksut	6 080	5 124	3 789	2 904	13
	22 848	22 222	19 369	18 692	
Sijoitukset					7
Kiinteistösijoitukset					
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	256 672	152 856	100 604	82 571	8
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä			95 208	17 596	8
Lainasaamiset omistusyhteisyrittäjänsä yrityksiltä	1 391	195			
	258 063	153 051	195 812	100 167	
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrittäjänsä yrityksissä					
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä			25 179	25 179	9
Osakkeet ja osuudet osakkuusyrittäjänsä yrityksissä	3 739	3 615	422	422	9
	3 739	3 615	25 601	25 601	
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	539 364	427 073	340 528	279 215	12
Rahoitusmarkkinavälineet	795 300	949 035	497 435	597 912	
Kiinnelainasaamiset	1 120	737	1 120	737	
Muut lainasaamiset	9 556	4 077	9 556	4 077	10
Talletukset	3 690	14 810	-	9 200	
	1 349 030	1 395 732	848 638	891 141	
Jälleenvakuutustalletusaamiset	47	49	47	49	
Sijoitukset yhteensä	1 610 880	1 552 446	1 070 098	1 016 958	
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset	243 736	154 148			
Saamiset					
Ensivakuutustoiminnasta					
Vakuutuksenottajilta	58 979	63 183	58 545	62 849	
Jälleenvakuutustoiminnasta	633	2 078	633	2 078	
Muut saamiset	36 388	35 941	38 089	32 291	
Laskennalliset verosaamiset	288	295			
	96 288	101 496	97 267	97 218	

1 000 €	Konserni 2009	Konserni 2008	Emoyhtiö 2009	Emoyhtiö 2008	Liite
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet					
Koneet ja kalusto	7 857	7 691	7 490	7 379	13
Tavaravarastot	281	235	268	223	
	8 138	7 926	7 758	7 602	
Rahat ja pankkisaamiset	34 402	6 223	23 808	3 433	
	42 540	14 149	31 566	11 035	
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat	16 368	15 030	10 320	9 776	
Muut siirtosaamiset	5 928	7 490	3 998	5 717	
	22 296	22 520	14 318	15 493	
	2 038 587	1 866 983	1 232 618	1 159 395	

Tase 31.12.2009

1 000 €	Konserni 2009	Konserni 2008	Emoyhtiö 2009	Emoyhtiö 2008	Liite
VASTATTAVAA					
Oma pääoma					15
Pohjarahasto	4 339	4 339	4 339	4 339	
Takuupääoma	3 364	3 364	3 364	3 364	
Arvonkorotusrahasto	885	885	885	885	
Varmuusrahasto	121 792	155 709	121 792	155 709	
Hallituksen käyttövarat	59	59	59	59	
Edellisten tilikausien voitto	153	16 600			
Tilikauden voitto/tappio	40 744	-50 365	35 901	-33 917	
	171 336	130 591	166 340	130 439	
Tilinpäätössiirtojen kertymä					
Poistoero			2 223	2 028	
Vapaaehtoiset varaukset			-	-	
			2 223	2 028	
Vähemmistöosuudet	22 151	18 023			
Vakuutustekninen vastuuelka					
Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksuvastuu	102 172	102 016	102 172	102 016	
Henkivakuutuksen vakuutusmaksuvastuu	396 776	404 539			
Vahinkovakuutuksen korvausvastuu	703 306	692 212	703 306	692 212	
Jälleenvakuuttajien osuus	-2 545	-3 803	-2 545	-3 803	
	700 761	688 409	700 761	688 409	
Henkivakuutuksen korvausvastuu	128 233	121 297			
Vahinkovakuutuksen tasoitusmäärä	216 730	184 977	216 730	184 977	
Vahinkovakuutuksen yhteistakuuerä	12 584	12 158	12 584	12 158	
Vakuutustekninen vastuuelka yhteensä	1 557 255	1 513 396	1 032 247	987 560	
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelka	244 693	155 581			
Velat					
Jälleenvakuutustoiminnasta	800	2 027	542	1 764	
Muut velat	12 931	20 423	12 208	18 633	
Laskennalliset verovelat	8 313	6 250			
	22 045	28 701	12 750	20 397	
Siirtovelat	21 108	20 692	19 058	18 971	
	2 038 587	1 866 983	1 232 618	1 159 395	

Emoyhtiön rahoituslaskelma

1 000 €	2009	2008
Epäsuora rahoituslaskelma		
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto/tappio varsinaisesta toiminnasta	36 097	-33 834
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	44 687	36 240
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonorotukset	-7 887	49 426
Suunnitelman mukaiset poistot	8 252	7 389
Muut oikaisut	-20 656	-66
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	60 492	59 156
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys/vähennys	-995	2 904
Lyhytaikaisten korottomien velkojen vähennys/lisäys	-8 330	7 436
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	51 167	69 496
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-529	-333
Maksetut välittömät verot	1 681	-4 192
Liiketoiminnan rahavirta	52 320	64 971
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-46 733	-57 715
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	21 870	440
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-7 082	-7 444
Investointien rahavirta	-31 945	-64 718
Rahavarojen muutos	20 375	253
Rahavarat tilikauden alussa	3 433	3 180
Rahavarat tilikauden lopussa	23 808	3 433
	20 375	253

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Tilinpäätös on laadittu kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakien sekä vakuutusyhtiötä valvovien viranomaisien päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita noudattaen.

Sijoitusten kirjanpitoarvo

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintameno tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Kiinteistöosakkeet sekä maa- ja vesialueet esitetään taseessa hankintameno tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Rakennuksiin kohdistuvat tuloutetut arvonorotukset poistetaan suunnitelman mukaan.

Sijoitusomaisuusluonteiset osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintameno tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Käyttöomaisuusluonteiset osakkeet ja osuudet kirjataan hankintamenoon tai sitä alempaan käypään arvoon, jos arvonalentumista pidetään pysyvänä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen.

Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintameno määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintameno välinen erotus jaksotetaan korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuai-

kana. Vastaerä merkitään hankintameno lisäykseksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia arvomuutoksia ei ole kirjattu. Liikkeenlaskijan luottokelpoisuuteen liittyvät arvonalentumiset on kirjattu tulokseen.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan tulostulokutteisesti sijoitusten arvoon siltä osin kuin käypä arvo ylittää kirjanpitoarvon.

Johdannaissopimuksia käytetään ensisijaisesti sijoitussalkkujen suojaukseen. Kirjanpidollisesti johdannaista kuitenkin käsitellään ei-suojaavina. Tilikauden aikana sopimusten sulkeamisesta ja raukeamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tilikauden tuotoksi tai kuluksi. Ei-suojaavasti käsitellyn johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä korkeamman kirjanpitoarvon/sopimuskurssin negatiivinen erotus kirjataan kuluksi. Realisoitumattomia tuottoja ei kirjata.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset arvostetaan käypään arvoon.

Muun omaisuuden kuin sijoitusten kirjanpitoarvo

Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu huoneistojen peruseräparannukset sekä atk-järjestelmien suunnittelumenot. Ne ja kalusto esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla

poistoilla vähennetyn hankintameno määräisinä.

Vakuutusmaksusaamiset merkitään taseeseen todennäköiseen arvoon ja muut saamiset nimellisarvoon tai tätä pysyvästi alempaan todennäköiseen arvoon. Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemusperäinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta, kirjataan luottotappioksi.

Suunnitelman mukaiset poistot

Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan hankintameno arvioidun taloudellisen vaikutusajan mukaan tasapoistoin. Arvioidut poistoajat ovat keskimäärin seuraavat:

Aineettomat oikeudet (atk-ohjelmat)	3–7 vuotta
Aktivoitu atk-suunnittelu	7 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	10 vuotta
Toimisto-, liike- ja teollisuusrakennukset	20–75 vuotta
Rakennusten ainesosat	10–20 vuotta
Kuljetusvälineet ja atk-laitteet	3–5 vuotta
Konttorikoneet ja -kalusto	7 vuotta

Sijoitusten arvonorotukset

Sijoitusomaisuusluonteisten sijoitusten ja sijoitussidonnaisten vakuu-

tusten katteena olevien sijoitusten arvonorotukset ja niiden oikaisut kirjataan tulosvaikutteisesti. Käyttöomaisuusluonteisten sijoitusten arvonorotukset ja niiden peruutukset kirjataan sidotussa omassa pääomas- sa olevaan arvonorotusrahastoon. Rakennusten tuloutettu arvonorotus poistetaan suunnitelman mukaan.

Sijoitusten käypä arvo

Kiinteistösjoitusten käyvät arvot on määriteltävä kiinteistökohteittain. Merkittävästä osasta kiinteistökantaa teetetään määrävuosittain arviot niiden käyvistä arvoista. Arviot on laatinut valtakunnallinen, muun toimintansa ohella kiinteistöjen arvioimiseen erikoistunut yhtiö. Kiinteistöjen käyvät arvot määritetään kiinteistökohtaisesti tehtyjen arvioiden ja yhtiön omien asiantuntijoiden arvioiden pohjalta. Markkinatilanteesta johtuen tilinpäätöksessä on käytetty varovaisista arvostusta.

Tytäryrityksenä olevan henkivakuutusyhtiön osakkeiden ja osuuksien käypänä arvona pidetään varovaisesti arvioitua todennäköistä luovutushintaa, joka perustuu tytäryhtiön substanssiarvoon.

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona käytetään vuoden viimeisintä saatavilla olevaa jatkuvan kaupankäynnin mukaista kurssia tai sen puuttuessa viimeisintä kaupankäyntikurssia. Noteeraamattomien arvopapereiden käypänä arvona käytetään todennäköistä luovutushintaa, jäljellä olevaa hankintamenoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomasijoitusrastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta.

Johdannaissopimukset arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon.

Toimintapääomasta vähennetään ei-suojaavien johdannaissopimusten mahdollinen enimmäistappio.

Saamisten käypänä arvona käytetään nimellisarvoa tai sitä alemmaa todennäköistä arvoa.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset liiketa- pahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilinpäätöksessä ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä sijoitusten käyvät arvot on muutettu euroiksi Euroopan keskuspankin no- teeraamaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Sekä tilikauden aikana että tilinpäätöksessä syntyneet kurssivoitot ja -tap- piot kirjataan ao. tulojen ja menojen oikaisueriksi tai sijoitustoiminnan tuotoiksi ja kuluiksi, mikäli kurssierot liittyvät rahoitustapahtumiin. Vakuu- tusteknisen laskelman kurssieroja ei ole tuloslaskelmassa siirretty sijoitus- toiminnan tuottoihin/kuluihin. Siirtä- mättä jättämisellä ei ole vaikutusta tuloslaskelman antamaan oikeaan ja riittävään kuvaan tuloksen muodostu- misesta.

Henkilökunnan eläkejärjestelyt

Konserniyhtiöiden henkilöstön eläke- turva on järjestetty TyEL-vakuutuksilla Keskinäisessä vakuutusyhtiö Eläke- Fenniassa. Eläkevakuutusmaksut kirjataan tuloslaskelmaan suorite- perusteisesti.

Tilinpäätössiirtojen kertymä ja laskennallisen veron käsittely

Lainsäädännön perusteella on mah- dollista kirjata suunnitelman ylittäviä poistoja ja vapaaehtoisia varauksia. Konserniyhtiöiden tilinpäätöksis- sä tilinpäätössiirtojen kertymästä, rahastoiduista arvonorotuksista ja

sijoitusten arvostuseroista ei vähenne- tä laskennallista verovelkaa. Tuloute- tut arvonorotukset ovat veronalaista tuloa. Kirjanpidon ja verotuksen jaksotuseroista aiheutuvia lasken- nallisia verosaamisia ei ole kirjattu konserniyhtiöiden tilinpäätöksissä. Vastaavia laskennallisia verovelkoja ei konserniyhtiöillä ole. Konsernitiilin- päätöksessä on kirjattu yhdistely- toimenpiteistä sekä rahastoiduista arvonorotuksista ja jaksotuseroista aiheutuvat laskennalliset verovelat ja verosaamiset.

Konsernitiilin päätöksessä vapaaeh- toiset varaukset ja kertynyt poistoero on jaettu laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen sekä laskennalliseen verovelkaan ja omaan pääomaan. Käytetty verokanta on 26 %.

Vahinkovakuutuksen korvausvastuu

Korvausvastuu sisältää tilivuoden jälkeen yhtiön suoritettavaksi tule- vat korvausmäärät, jotka aiheutuvat tilivuonna tai aikaisemmin sattuneista vahingoista ja muista vakuutustapahtumista. Yhtiö otti tilivuonna käyttöön uudet korvausvastuun laskuperusteet. Perustemuutoksen vaikutuksesta lakisääteisen tapaturmavakuutuksen korvausvastuu aleni noin 3 miljoonaa euroa. Omaisuusvakuutuslajien vastuavelka puolestaan kasvoi runsaat 3 miljoonaa euroa, joten vastuuvelan kokonaismäärään ja vahinkosuhtee- seen muutoksella ei ole oleellista vaikutusta. Kaikkien eläkemutoisten korvausten korvausvastuun laskennas- sa sovelletaan korkoutusta, ja käytetty korkokanta on 3,5 %. Muihin korvaus- vastuun osiin ei sovelleta korkoutusta.

Korvausvastuuseen kuuluu myös erikseen taseessa esitettävä tasoitus- määrä. Tasoitusmäärä on runsasvahn-

koisten vuosien varalle laskettu pusku-ri. Tasoitusmäärän suuruus määräytyy Finanssivalvonnan yhtiölle vahvistamien perusteiden mukaan. Vuodelle 2008 määräyksiä muutettiin siten, että vuoden alun tasoitusmäärälle laskettava korko on nyt 1,5 prosenttia aiemman 4 prosentin sijaan. Vuoden 2009 puolivälissä yhtiö otti käyttöön uudet tasoitusmääräperusteet, jotka ottavat huomioon kannansiirron.

Henkivakuutuksen vastuuelka

Vastuuelkaa laskettaessa noudatetaan sekä vakuutusyhtiölain että sosiaali- ja terveysministeriön ja Finanssivalvonnan määräyksiä ja ohjeita.

Sijoituksien arvonkehitykseen si-
dottuihin vakuutuksiin (sijoitussidonnaiset vakuutukset) ei liity laskuperustekorkoa. Muiden vakuutusten osalta vastuuelka lasketaan vakuutuskohtaisesti, ja käytettävä laskuperustekorko vaihtelee seuraavasti:

- yksilöllisessä henki- ja eläkevakuutuksessa ml. kapitalisaatiosopimukset käytettävä laskuperustekorko on ennen 1.1.1999 alkaneiden sopimusten osalta 4,5 % ja 1.1.1999 jälkeen alkaneiden osalta 3,5 % ja 1.3.2003 jälkeen alkaneiden osalta 2,5 %. Osassa kapitalisaatiosopimuksia laskuperustekorko on 2 % tai 1 %.
- vapaamuotoisen ryhmäeläkevakuutuksen osalta laskuperustekorko on 3,5 %. Ennen 1.1.1999 kertyneen vastuuelan osalta laskuperustekorkomuutoksen (4,25 %:sta 3,5 %:iin) vaikutus on aktivoitu vastuuelkaan ja poistetaan tasaisesti 15 vuoden aikana.
- ennen 1.1.1999 alkaneiden yksilöllisten eläkevakuutusten laskuperustekorko on 4,5 %. Korkovaatimuksen täyttämiseksi vastuuelkaan on vuonna 2007

tehty 10 milj. euron täydennys ja vuonna 2009 7 milj. euron täydennys, minkä ansiosta vuotuinen tuottovaatimus tälle kannalle on noin 3,5 %.

Vakuutusmaksuvastuusta on vähennetty yksilöllisen henki- ja eläkevakuutuksen osalta aktivoitu hankintameno. Tämän ns. zillmeroinnin kuoletusaika määräytyy vakuutuskohtaisesti ja on enintään 7 vuotta. Zillmerointi on määrätty siten, että vakuutuksien vastaiset kuormitukset riittävät kuoletusten tekemiseen tulevaisuudessa.

Kohtuusperiaate

Vakuutusyhtiölain 13 luvun 2 §:n mukaan henkivakuutusyhtiön on noudatettava ns. kohtuusperiaatetta sellaisten vakuutusten kohdalla, joilla on vakuutus sopimuksen mukaan oikeus vakuutusten mahdollisesti tuottamien ylijäämien mukaan jaettavaan lisäetuihin. Tämä periaate edellyttää, että kohtuullinen osa näiden vakuutusten tuottamasta ylijäämästä tulee palauttaa lisäetuina kyseisille vakuutuksille, mikäli vakavaraisuusvaatimukset eivät tätä estä.

Henki-Fennian tavoitteena on antaa ylijäämän jakoon oikeutettujen vakuutusten vakuutussäästöille pitkällä aikavälillä vähintään riskittömän koron mukainen bruttotuotto. Lisäetujen jakamisessa otetaan huomioon vakuutuksen kesto ja takaisinosto-oikeus. Annettava tuotto määräytyy yhtiön sijoitusten pitkäaikaisen nettotuoton perusteella.

Vakuutuksen kokonaiskorolla tarkoitetaan vakuutus sopimusten laskuperustekorkoa ja kyseiselle sopimukselle hyvitetävää lisäkorkoa. Vakuutukselle hyvitetävän lisäkoron määrässä otetaan huomioon sopimuksen laskuperustekoron taso. Kun yh-

tiön saama sijoitusten nettotuotto on matala, alennetaan lisäetujen tasoa. Alemman laskuperustekoron omaavien vakuutusten kokonaiskorko voi jäädä silloin alle korkeimman laskuperustekoron. Kun sijoitusten nettotuotto on korkea, alemman laskuperustekoron vakuutukset voivat saada suurempaa kokonaiskorkoa kuin korkeamman laskuperustekoron vakuutukset.

Lisäetujen tasossa pyritään jatkuvuuteen, minkä johdosta sijoitustuotoista syntynyttä ylijäämää voidaan jaksottaa annettavaksi lisäetuina kyseiselle vakuutettujen ryhmälle tulevina vuosina.

Yhtiö pyrkii kilpailukykyisiin lisäetuihin suhteessa muihin vakuutusyhtiöihin ja muihin vähäriskisiin sijoitusmuotoihin.

Lisäetujen tasoa rajoittavat omistajien asettamat pääoman tuottovaatimukset sekä yhtiön vakavaraisuustavoite. Vakavaraisuustavoite asetetaan sellaiseksi, että kaikki lainsäätäjän edellyttämät vakavaraisuusrajat ylittyvät ja että yhtiön on mahdollista ottaa riskiä sijoitustoiminnassa siinä määrin, kuin sijoitussuunnitelma edellyttää vuosittain määritellyn tuottotavoitteen saavuttamiseksi.

Henki-Fennian hallitus vahvistaa lisäkoron määrän neljännesvuosittain etukäteen. Tulevien lisäetujen määrää voidaan kuitenkin muuttaa myös kesken vuosineljänneksen, mikäli vakavaraisuus tai yleinen markkinatilanne sitä edellyttävät.

Riskihenkivakuutuksissa kohtuusperiaatetta sovelletaan kuolemantapausturvien osalta nimetyille vakuutusryhmille korotettujen korvaussummien muodossa.

Lisäetutavoitteet eivät ole sitovia, eivätkä ne ole osa yhtiön ja vakuutuksenottajan välistä vakuutus sopimusta. Lisäetutavoitteet ovat voimassa

toistaiseksi, ja yhtiö pidättää itsellään oikeuden lisäetutavoitteiden muuttamiseen.

Konsernitilinpäätös

Fennian konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki sellaiset tytäryhtiöt, joissa emoyhtiöllä on suoraan tai välillisesti yli puolet äänivallasta. Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia kuuluu konserniin tytäryhtiönä. Henki-Fennian ja sen tytäryhtiöiden yhdistely konsernitilinpäätökseen tehdään Henki-Fennian alakonsernitilinpäätöksen perusteella. eFennia Oy on Fennian tytäryhtiö (omistusosuus 20 %, äänioikeus 63,6 %). Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt muut tytäryhtiöt ovat kiinteistöyhtiöitä. Konserniin kuului

vuoden 2009 lopussa 26 kiinteistöyhtiötä, joista 14 kuului Henki-Fennian muodostamaan alakonserniin.

Konsernitilinpäätös on laadittu emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä, joista on eliminoitu yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitonjako sekä keskinäinen osakeomistus. Tuloksesta ja omasta pääomasta erotetaan vähemmistön osuus omaksi eräkseen. Keskinäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmää käyttäen. Käyttöomaisuuserille kohdistettu konserniaktiiva poistetaan kyseisen käyttöomaisuuserän poistosuunnitelman mukaisesti. Kohdistamatta jäänyt konserniliikeyarvo on loppuun poistettu.

Kiinteistötytäryhtiöiden kirjanpidossa osakkeiden hankinta-ajankohtana olleet arvonorotukset on peruutettu, koska niiden muodostamisperuste on vaikuttanut tytäryhtiön osakkeiden hankintahintaan.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty osakkuusyriyksiinä pääomaosuusmenetelmällä yhtiöt, joiden äänivallasta konserni omistaa 20–50 %. Poikkeuksena ovat omistukset (20–50 %) keskinäisissä asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöissä, jotka jätetään yhdistelemättä. Yhdistelemättä jättämisellä ei ole merkittävää vaikutusta konsernin tulokseen ja vapaaseen omaan pääomaan.

KONSERNIYHTIÖT 31.12.2009

Fennian konsernitilinpäätökseen sisältyvät uusina tytäryhtiöinä

Asunto Oy Espoon Myllynkivi

Asunto Oy Helsingin Vattuniemenkuja 8

Asunto Oy Helsingin Viikinportti

Asunto Oy Keravan Jaakonkulma

Kiinteistö Oy Joensuun Metropol

Kiinteistö Oy Televisiokatu 1

Kiinteistö Oy Televisiokatu 3

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät seuraavat tytäryhtiöt

eFennia Oy

Emmelia Oy

Asunto Oy Linnankoskenkatu 11

Asunto Oy Oulun Alppilan Ruusu

Kiinteistö Oy Ruosilantie 4–6

Kiinteistö Oy Eagle Lahti

Kiinteistö Oy Ornant

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia uudet tytäryhtiöt

Asunto Oy Jyväskylän Jontikka

Kiinteistö Oy Vasaramestari

tytäryhtiöt

Kiinteistö Oy Espoon Niittyrinne 1

Kiinteistö Oy Kaakkurin Liikekeskus

Kiinteistö Oy Kalevankatu 9

Kiinteistö Oy Koivuhaanportti 1–5

Kiinteistö Oy Mikkelin Hallituskatu 1

Kiinteistö Oy Nevametsä

Kiinteistö Oy Pirkkalan Tuottotie 2

Kiinteistö Oy Sellukatu 5

Kiinteistö Oy Teohypo

Kiinteistö Oy Tuusulan Pakkasraitti 2A

Kiinteistö Oy Vaajakosken Varaslahdentie 6

Kiinteistö Oy Vasaraperän Liikekeskus

osakkuusyhtiö

HF Asunnot Oy

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät osakkuusyhtiöinä

Suomen Vahinkotarkastus SVT Oy

Uudenmaan Pääomarahasto Oy

Emoyhtiön liitetiedot

TULOSLASKELMAN JA TASEEN LIITETIEDOT

1 000 €	2009	2008
1. Vakuutusmaksutulo		
Vahinkovakuutus		
Ensivakuutus		
Kotimaasta	338 599	345 609
Jälleenvakuutus	1 570	912
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	340 169	346 522

2. Vakuutusluokkaryhmäkohtainen tulos

Vakuutusluokkaryhmä	Vuosi	Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Korvauskulut ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Liikekulut ennen jälleenvakuuttajien palkkioita ja voitto-osuuksia	Jälleenvakuuttajien osuus	Vakuutustekninen kate ennen yhteistakuuerän ja tasoitusmäärän muutosta
1 000 €							
Lakisääteinen	2009	81 955	81 964	-56 645	-8 694	-416	16 209
tapaturma	2008	87 785	87 836	-83 168	-8 424	-408	-4 164
	2007	81 841	81 871	-69 996	-7 822	-351	3 702
Muu tapaturma ja sairaus	2009	23 674	22 638	-25 489	-7 247	-80	-10 179
	2008	21 569	20 315	-23 488	-6 692	-78	-9 944
	2007	18 402	17 470	-18 178	-5 880	-72	-6 660
Moottori-ajoneuvovastuu	2009	69 198	69 647	-55 254	-16 938	-1 405	-3 949
	2008	69 730	71 952	-62 981	-16 592	-444	-8 065
	2007	68 736	71 170	-79 497	-16 341	-368	-25 035
Maa-ajoneuvot	2009	59 151	59 515	-42 784	-14 116	532	3 147
	2008	60 866	59 879	-50 709	-13 614	1 249	-3 194
	2007	59 479	57 476	-51 609	-12 794	78	-6 849
Palo- ja muu omaisuusvahinko	2009	65 097	65 038	-54 335	-16 506	-1 535	-7 338
	2008	64 750	64 000	-49 068	-16 132	-2 134	-3 334
	2007	61 240	60 201	-54 834	-15 231	1 989	-7 875
Vastuu	2009	19 429	19 275	-8 411	-3 471	-305	7 088
	2008	20 653	20 071	-11 096	-3 315	634	6 295
	2007	19 888	19 185	-11 830	-3 078	171	4 448
Muut	2009	20 096	20 193	-13 043	-5 062	-928	1 160
	2008	20 257	20 108	-10 517	-4 989	-204	4 397
	2007	19 488	19 163	-15 309	-4 829	1 035	61
ENSIVAKUUTUS YHTEENSÄ	2009	338 599	338 270	-255 959	-72 035	-4 136	6 139
	2008	345 609	344 161	-291 027	-69 757	-1 385	-18 008
	2007	329 074	326 536	-301 252	-65 974	2 482	-38 208
Jälleenvakuutus	2009	1 570	1 544	-1 293	-204	-99	-52
	2008	912	921	-796	-150		-25
	2007	893	874	-802	-157		-86
YHTEENSÄ	2009	340 169	339 814	-257 252	-72 239	-4 236	6 087
	2008	346 522	345 082	-291 824	-69 907	-1 385	-18 033
	2007	329 968	327 410	-302 054	-66 132	2 482	-38 294
Yhteistakuuerän muutos	2009						-426
	2008						-468
	2007						-450
Tasoitusmäärän muutos	2009						-31 819
	2008						-3 363
	2007						13 086
VAKUUTUS-TEKNINEN KATE	2009						-26 158
	2008						-21 863
	2007						-25 657

1 000 €	2009	2008
3. Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät		
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	2 699	2 958
Jakojärjestelmämaksut	20 217	22 163
Vakuutusmaksuvero	51 440	52 271
Palosuojelumaksu	737	730
Liikenneturvallisuusmaksu	689	785
Työsuojelumaksu	1 472	1 598
	77 254	80 505
4. Liikekulueroittelyt		
Kokonaisliikekulut toiminnoittain		
Maksetut korvaukset	25 458	25 860
Liikekulut	72 131	68 261
Sijoitustoiminnan hoitokulut	2 174	2 162
Muut kulut	334	255
Yhteensä	100 097	96 539
Toimintokohtaiset suunnitelmapoistot		
Maksetut korvaukset	2 283	2 091
Liikekulut	3 803	3 173
Sijoitustoiminnan hoitokulut	163	156
Yhteensä	6 249	5 421
Tuloslaskelman liikekulujen erittely		
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	3 015	3 447
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	84	30
Muut vakuutusten hankintamenot	29 088	29 317
Yhteensä	32 187	32 794
Vakuutusten hoitokulut	25 959	24 039
Hallintokulut	14 092	13 074
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-108	-1 646
Yhteensä	72 131	68 261

1 000 €	2009	2008
5. Erittelyt henkilöstökuluista, henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	44 591	42 222
Eläkekulut	7 813	7 172
Muut henkilösivukulut	4 116	4 034
Yhteensä	56 520	53 428
Johdon palkat ja palkkiot		
Toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen	468	499
Hallitus	134	128
Hallintoneuvosto	147	145
	750	772
Toimitusjohtajalle ja hallitukselle myönnettyjä rahalainoja ei ole.		
Toimitusjohtajaa ja hallitusta koskevia vakuuksia ja vastuusitoumuksia ei ole.		
Toimitusjohtajan eläkeikä määräytyy TyEL:in mukaan.		
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana		
Konttorihenkilöstö	446	412
Myyntihenkilöstö	540	542
	986	954
Tilintarkastajan palkkiot		
Tilintarkastus	37	46
Veroneuvonta	4	4
Muut palvelut	1	
	41	51

1 000 €	2009	2008
6. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely		
Sijoitustoiminnan tuotot		
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin		
Osinkotuotot	150	120
Tuotot kiinteistösijoituksista		
Korkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	1 487	679
Muut tuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	221	-
Muilta yrityksiltä	12 243	10 151
	13 951	10 830
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	3 087	3 995
Korkotuotot	25 956	28 505
Muut tuotot	1 155	1 250
	30 198	33 750
Yhteensä	44 299	44 699
Arvon alentumisten palautukset	19 225	1 710
Myyntivoitot	23 316	12 668
YHTEENSÄ	86 840	59 076
Sijoitustoiminnan kulut		
Kulut kiinteistösijoituksista		
Saman konsernin yrityksille	-3 246	-675
Muille yrityksille	-3 128	-2 599
	-6 374	-3 274
Kulut muista sijoituksista	-1 904	-1 835
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut		
Muille yrityksille	-529	-333
	-529	-333
Yhteensä	-8 807	-5 442
Arvon alentumiset ja poistot		
Arvon alentumiset	-11 337	-51 136
Rakennusten suunnitelmapoistot	-2 003	-1 969
	-13 341	-53 104
Myyntitappiot	-1 447	-12 228
YHTEENSÄ	-23 594	-70 774
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	63 246	-11 697

1 000 €	Sijoitukset 31.12.2009			Sijoitukset 31.12.2008		
	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
7. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero						
Kiinteistösisjoitukset						
Kiinteistöt	25 148	37 816	63 652	25 773	38 894	63 652
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	51 595	51 595	54 595	36 449	36 449	38 698
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyriksissä	7 612	7 663	9 842	3 821	3 871	6 051
Muut kiinteistöosakkeet	3 238	3 531	4 732	3 065	3 358	4 559
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	95 208	95 208	95 208	17 596	17 596	17 596
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	25 179	25 179	32 675	25 179	25 179	32 675
Sijoitukset omistusyhteisyriksissä						
Osakkeet ja osuudet	422	422	422	422	422	422
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	340 528	340 528	387 099	279 215	279 215	289 760
Rahoitusmarkkinavälineet	497 435	497 435	509 276	597 912	597 912	588 627
Kiinnelainasaamiset	1 120	1 120	1 120	737	737	737
Muut lainasaamiset	9 556	9 556	9 556	4 077	4 077	4 077
Talletukset	-	-	-	9 200	9 200	9 200
Jälleenvakuutustalletesaamiset	47	47	47	49	49	49
	1 057 088	1 070 098	1 168 224	1 003 494	1 016 958	1 056 102
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi jaksotettua nimellisarvon ja hankintahinnan erotusta						
	26			3 822		
Kirjanpitoarvo sisältää						
Tuloutettuja arvonkorotuksia		12 025			12 478	
Muita arvonkorotuksia		986			986	
		13 011			13 464	
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)						
			98 126			39 145
Ei-suojaavien johdannaisten arvostusero						
			1 394			298

1 000 €	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä
8. Kiinteistösijoitukset		
Hankintameno 1.1.	93 425	17 596
Lisäykset	22 004	82 287
Vähennykset	-780	-4 675
Hankintameno 31.12.	114 649	95 208
Kertyneet poistot 1.1.	-29 465	
Tilikauden poistot	-2 003	
Kertyneet poistot 31.12.	-31 469	
Arvonalentumiset 1.1.	-2 923	
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	32	
Tilikauden arvonalentumiset	-1 220	
Arvonalentumiset 31.12.	-4 111	
Arvonkorotukset 1.1.	21 535	
Arvonkorotukset 31.12.	21 535	
Kirjanpitoarvo 31.12.	100 604	95 208
Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet:		
Jäljellä oleva hankintameno	12 060	
Kirjanpitoarvo	12 553	
Käypä arvo	13 862	

1 000 €	Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	Osakkeet ja osuudet omistusyhteys- yrityksissä
9. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyriksissä		
Hankintameno 1.1.	25 179	422
Hankintameno 31.12.	25 179	422
Kirjanpitoarvo 31.12.	25 179	422

1000 €	2009	2008
10. Muut sijoitukset		
Muut lainasaamiset eriteltynä vakuuden mukaan		
Muu vakuus	9 556	4 077
	9 556	4 077
11. Saamiset		
Muut saamiset		
Saman konsernin yrityksiltä	5 780	20

1 000 €	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2009	Käypä arvo 31.12.2009
12. Omistukset muissa yrityksissä			
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet, kotimaiset			
Aloitusrahasto Vera Oy	0,6791	500	500
Elisa Oyj	0,0111	284	294
Eläke-Fennia, keskinäinen vakuutusyhtiö		1 689	1 689
F-Musiikki Oy	9,1398	553	553
Fortum Oyj	0,0133	1 975	2 240
Huhtamäki Oyj	0,0253	232	260
Kemira Oyj	0,0146	224	236
Kone Oyj, sarja B	0,0087	438	574
Kytäjä Golf Oy	2,8750	552	552
Metso Oyj	0,0116	382	428
Neste Oil Oyj	0,0066	211	211
Nokia Oyj	0,0059	1 964	1 970
Nokian Renkaat Oyj	0,0085	175	179
Outokumpu Oyj, sarja A	0,0047	114	114
Panostaja Oyj	4,7720	2 398	3 529
Sampo Oyj, sarja A	0,0103	876	983
Sanoma Oyj	0,0143	340	364
Stora Enso Oyj, sarja R	0,0144	431	431
Terveysrahasto Oy, B-osake	3,0520	690	796
UPM-Kymmene Oyj	0,0119	513	513
Uudenmaan Pääomarahasto Oy	17,3483	2 000	2 000
Ulkomaiset osakkeet, noteeratut			
Iso-Britannia			
Royal Dutch Shell Plc	0,0014	1 017	1 067
Ruotsi			
TeliaSonera AB	0,0019	419	428

1 000 €	Kirjanpitoarvo 31.12.2009	Käypä arvo 31.12.2009
Sijoitusrahasto-osuudet		
Aberdeen Indirect Property Partners	1 021	1 021
Aberdeen International Asia Pacific Fund A2	692	1 169
BGF European Fund A2	3 994	4 238
Bluebay Emerging Market Bond Fund R	18 574	22 217
Bluebay Emerging Market Local Currency Bond Fund	7 000	7 024
Bluebay High Yield Bond Fund R	30 362	40 399
Bluebay Investment Grade Bond I	2 476	2 794
Brevan Howard Fund Class B	1 800	3 126
Cognis I Fund Class B Series 1	1 129	1 129
DB X-trackers DJ Euro Stoxx 50 ETF	5 005	5 109
Eaton Vance Emerald - US Value Fund A2	5 601	5 601
Eaton Vance Emerald PPA Emerging Markets Equity Fund	6 250	6 428
EPI Baltic I Oy	253	253
Erikoissijoitusrahasto Avenir B	1 976	3 299
Erikoissijoitusrahasto eQ Pikkujättiläiset 2 K	1 792	4 359
Erikoissijoitusrahasto FOURTON Odysseus	1 022	1 472
Erikoissijoitusrahasto ICECAPITAL European Stock Index B	1 750	1 750
Fidelity Active Strategy - Europe Fund	2 100	2 221
Fidelity China Focus Fund	985	1 230
Fidelity Funds - European High Yield Fund A Acc	15 589	19 271
FIM Brazil Sijoitusrahasto	1 164	2 091
FIM Euro High Yield Erikoissijoitusrahasto	2 930	3 734
FIM Fenno Sijoitusrahasto	735	957
FIM Korko Optimaattori Erikoissijoitusrahasto K	1 005	1 087
FIM Nordic Sijoitusrahasto	750	750
FIM Russia Sijoitusrahasto	1 094	1 261
FIM Unioni Sijoitusrahasto	2 821	2 821
FIM Visio Sijoitusrahasto	1 528	1 528
Goldman Sachs Global Emerging Markets Debt Portfolio	9 900	15 234
iShares MSCI BRIC Index Fund	3 009	3 092
iShares Russell 1000 Growth Fund ETF	860	860
JPMorgan Funds - Emerging Markets Equity A (acc) -USD	4 194	4 401
JPMorgan Funds - Europe Dynamic Mega Cap A (acc) -EUR	3 831	3 831
JPMorgan Funds - US Select 130/30 A acc-USD	3 010	3 076
Kauppakeskuskiinteistöt FEA Ky	14 141	14 141
Limited Life Credit Opportunity AX EUR	10 000	10 626
Market Vectors Russia ETF	718	849
Montanaro European Smaller Companies-EUR	507	507
O'Connor Market Neutral Long/Short M1	1 800	2 498
OP-High Yield -sijoitusrahasto A	5 326	6 338
Pictet Funds (LUX) - US Equity Selection-P Cap-USD	2 123	2 123
Pictet Funds (LUX) Emerging Markets-P Cap-EUR	1 755	1 755
Pictet Funds (LUX) Global Emerging Debt HP Cap	5 000	6 985
Powershares QQQ (Nasdaq 100 Index)	1 137	1 270
Schroder International Selection Fund - Euro Corporate Bond IAC	8 000	8 133
Schroder International Selection Fund - Global High Yield A1 Acc	4 008	4 766

1 000 €	Kirjanpitoarvo 31.12.2009	Käypä arvo 31.12.2009
SEB Europe Fund C	2 014	2 014
SEB European Equity Small Caps	4 950	5 014
SEB Gyllenberg European Equity Value B	2 950	2 950
SEB Gyllenberg Finlandia B	811	811
SEB Gyllenberg Money Manager A	32 683	33 194
SEB Gyllenberg Money Manager Plus BI	15 300	16 537
SEB Gyllenberg Small Firm B	1 453	1 453
Seligson & Co Rahamarkkinarahasto A	110	111
Sijoitusrahasto Aktia America B	866	866
Sijoitusrahasto Aktia Inflation Bond+ D	4 006	4 595
Sijoitusrahasto eQ Clean Energy 1 K	557	557
Sijoitusrahasto eQ Suomiliiga 1 K	673	673
Sijoitusrahasto Evli Alpha Bond B	3 000	3 238
Sijoitusrahasto Handelsbanken Euro-Obligaatio A/1000	3 817	4 037
Sijoitusrahasto ICECAPITAL Euro Floating Rate B	1 987	1 987
Sijoitusrahasto ICECAPITAL Global Utilities & Energy B	1 500	2 690
Sijoitusrahasto Odin Finland	942	942
Sponda Fund I Ky	6 205	6 205
SPY Standard & Poors Depository 500 Index Series 1	4 154	4 154
Stone Harbor High Yield Bond Fund I A	2 000	2 087
SWIP Pan-European Smaller Companies Fund E Acc	638	638
T.Rowe Price US Large Cap Growth A	6 413	6 413
TT International European Equity Fund Class D	2 000	2 074
Pääomarahastot		
Auda Capital III L.P.	1 454	1 454
Bio Fund Ventures II Ky	445	445
Duke Street Capital VI LP	1 399	1 399
Euro Choice IV GB Limited	256	256
Fennia Avainrahasto Ky	980	980
MB Equity Fund III Ky	528	528
Nexit Infocom 2000 Fund Limited Partnership	372	372
Nokia Venture Partners II L.P.	405	405
Partners Group European Buyout	1 191	1 191
Partners Group European Mezzanine	944	988
Permira Europe II LP2	861	861
Permira Europe IV LP2	565	565
Selected Mezzanine Funds I Ky	1 843	1 843
Selected Private Equity Funds I Ky	626	626
Teknoventure Rahasto III Ky	439	439
The First European Fund Investments UK Ltd Partnership	1 009	1 009
The Triton Fund I L.P.	340	340
The Triton Fund II L.P.	947	947
The Triton Fund III L.P.	1 097	1 097
Muut	7 104	9 379
	340 528	387 099

1 000 €	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Ennakkoma- maksut	Koneet ja kalusto	Yhteensä
13. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset				
Hankintameno 1.1.2009	26 648	2 904	14 350	43 903
Lisäykset	3 974	4 699	2 394	11 067
Vähennykset	-	-3 814	-1 415	-5 229
Hankintameno 31.12.2009	30 623	3 789	15 329	49 741
Kertyneet poistot 1.1.2009	-10 861	-	-6 972	-17 832
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	-	1 198	1 198
Tilikauden poistot	-4 182	-	-2 066	-6 249
Kertyneet poistot 31.12.2009	-15 043	-	-7 840	-22 883
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	15 580	3 789	7 490	26 858

1 000 €	2009	2008
14. Vakavaraisuustunnusluvut		
Toimintapääoma		
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	166 340	130 439
Tilinpäätössiirtojen kertymä	2 223	2 028
Omaisuuksien käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	99 520	39 443
Aktivoidut aineettomat hyödykkeet	-19 369	-18 692
Muut erät	-3 048	-
	245 666	153 218
Vakuutusyhtiölain 11 luvun 7 §:n toimintapääoman vähimmäismäärä	67 366	67 366
Runasvahinkoisten vuosien varalle vakuutustekniseen vastuovelkaan sisältyvä tasoitusmäärä	216 730	184 977
Tasoitusmäärä suhteessa täyteen määräänsä %	57%	48%
Vastuunkantokyky prosentteina eli toimintapääoma ja tasoitusmäärä suhteessa omalla vastuulla oleviin vakuutusmaksutuottoihin 12 edeltävältä kuukaudelta (%)		
- vuodelta 2009	138 %	
- vuodelta 2008	101 %	
- vuodelta 2007	126 %	
- vuodelta 2006	127 %	
- vuodelta 2005	134 %	

1 000 €	2009
15. Oma pääoma	
Sidottu	
Pohjarahasto 1.1. / 31.12.	4 339
Takuupääoma 1.1. / 31.12.	3 364
Arvonkorotusrahasto 1.1. / 31.12.	885
Sidottu yhteensä	8 587
Vapaa	
Varmuusrahasto 1.1.2009	155 709
Siirto edellisen tilikauden tappioon	-33 917
Varmuusrahasto 31.12.2009	121 792
Hallituksen käyttövarat 1.1. / 31.12.	59
Edellisten tilikausien voitto	-
Edellisen tilikauden tappio	-33 917
Siirto varmuusrahastosta	33 917
Edellisten tilikausien voitto	-
Tilikauden voitto	35 901
Vapaa yhteensä	157 753
Oma pääoma yhteensä	166 340
Arvonkorotusrahaston erittely 31.12.2009	
Sijoitusomaisuuden arvonkorotukset	458
Käyttöomaisuuden arvonkorotukset	426
	885
Laskelma voitonjakokelpoisista varoista 31.12.2009	
Tilikauden voitto	35 901
Varmuusrahasto	121 792
Hallituksen käyttövarat	59
	157 753

1 000 €	2009	2008
16. Velat		
Muut velat		
Saman konsernin yrityksille	746	785
17. Vakuudet ja vastuusitoumukset		
Omasta puolesta annetut		
Johdannaissopimuksista johtuva vastuu		
Korkojohdannaiset		
Termiini- ja futuurisopimukset		
Kohde-etuuden arvo	104 440	-
Käypä arvo	1 394	-
Valuuttajohdannaiset		
Termiini- ja futuurisopimukset		
Kohde-etuuden arvo	23 572	13 293
Käypä arvo	-417	298
Ei-suojaavien johdannaissopimusten negatiiviset arvostuserot käsitellään kirjanpidossa tulosvaikutteisesti.		
Johdannaiskaupan vakuudeksi annetut arvopaperit	4 012	-
Leasing- ja vuokravastuut	5 272	5 902
Muut vastuusitoumukset		
Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyen yhtiö on muiden Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varman verovelvollisuusryhmän jäsenten kanssa yhteisvastuullisesti vastuussa ryhmän tilitettävistä arvonlisäveroista		
Saman konsernin yritykset	274	235
Muut yritykset	-2 858	9 534
Kiinteistöinvestointien ALV:n 120 §:n mukainen tarkistusvastuu	254	314
Sijoitussitoumukset		
Sitouduttu merkitsemään pääomarahastojen osuuksia	49 323	28 156
Konsernia koskevat liitetiedot		
Fennian konsernitilinpäätöksestä on saatavissa jäljennös yhtiön pääkonttorista osoitteesta Televisiokatu 1, Helsinki.		

Tunnusluvut

KONSERNIN TULOSANALYYSI (M€)	2005	2006	2007	2008	2009
Vahinkovakuutus					
Vakuutusmaksutuotot	286	314	317	335	334
Korvauskulut	-239	-271	-290	-284	-256
Liikekulut	-60	-65	-65	-68	-72
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	0	0	0	0	0
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	-14	-22	-39	-19	6
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut					
sekä arvonkorotukset	45	48	49	-12	62
Muut tuotot ja kulut	1	0	1	1	1
Osuus osakkuusyritysten voitosta	0	0	0	0	0
Liikevoitto/-tappio	32	27	11	-30	68
Tasoitusmäärän muutos	-20	-5	13	-3	-32
Vahinkovakuutuksen voitto/tappio ennen satunnaisia eriä	12	22	24	-34	37
Henkivakuutus					
Vakuutusmaksutulo	63	70	63	54	70
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut					
sekä arvonkorotukset ja niiden oikaisut	65	57	40	-84	91
Maksetut korvaukset	-33	-74	-55	-76	-53
Vastuuelan muutos ennen lisäetuja					
ja tasoitusmäärän muutosta	-73	-31	-22	87	-84
Liikekulut	-6	-7	-7	-7	-7
Muut vakuutustekniset tuotot			8		
Vakuutustekninen tulos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	17	15	26	-25	16
Muut tuotot ja kulut	0	0	0	0	
Liikevoitto/-tappio	17	15	26	-25	16
Tasoitusmäärän muutos	0	-1	-1	-1	0
Lisäedut	-5	-7	-16	0	-4
Henkivakuutuksen voitto/tappio ennen satunnaisia eriä	11	8	9	-26	12
Satunnaiset tuotot	-	-	-	-	-
Satunnaiset kulut	-	-	-	-	-
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	23	30	33	-60	48
Tuloverot ja muut välittömät verot	-4	-7	-8	-1	-3
Vähemmistöosuudet	-4	-3	-3	10	-5
Konsernin voitto/tappio tilikaudelta	16	20	22	-50	41

TUNNUSLUVUT		2005	2006	2007	2008	2009
Konsernin tunnusluvut						
Liikevaihto	M€	468	497	486	309	567
Vakuutusmaksutulo	M€	360	397	393	401	410
Liikevoitto/-tappio	M€	49	41	37	-55	84
Voitto/tappio ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja	M€	23	30	33	-60	48
Kokonaistulos	M€	77	42	25	-87	172
Vakavaraisuuspääoma	M€	432	454	451	362	529
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		945	962	990	1 038	1 067
Vahinkovakuutuksen tunnusluvut						
Vakuutusmaksutulo	M€	297	327	330	347	340
Vahinkosuhte	%	83,7	86,4	91,7	85,0	76,6
Vahinkosuhte ilman perustekorkokulua	%	79,8	82,7	87,8	81,0	72,5
Liikekulusuhte	%	21,0	20,5	20,4	20,4	21,6
Yhdistetty kulusuhte	%	104,8	106,9	112,1	105,4	98,2
Yhdistetty kulusuhte ilman perustekorkokulua	%	100,9	103,2	108,3	101,4	94,1
Liikevoitto/-tappio	M€ *	32	27	11	-30	68
Kokonaistulos	M€	48	27	9	-62	129
Kokonaispääoman tuotto	%	5,7	3,6	1,8	-4,1	11,2
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo tuotto sitoutuneelle pääomalle	M€	62,8	49,3	48,2	-43,5	123,3
	%	6,6	4,7	4,3	-3,8	11,5
Toimintapääoma	M€	192	204	218	153	246
Tasoituspääoma	M€	190	195	182	185	217
Vakavaraisuuspääoma	M€	382	399	400	338	462
vastuuvälästä	%	57,8	55,8	51,9	42,1	57,4
Vastuunkantokyky	%	133,7	126,9	126,3	101,1	138,5
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		873	892	910	954	986
Henkivakuutuksen tunnusluvut						
Vakuutusmaksutulo	M€	64	70	63	55	70
Liikekustannus kuormitustulosta	% *	99,6	102,1	89,6	90,0	99,1
Liikevoitto/-tappio	M € *	17	15	26	-25	16
Kokonaistulos	M €	27	13	21	-38	43
Kokonaispääoman tuotto	%	8,6	5,5	6,4	-3,5	9,9
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo tuotto sitoutuneelle pääomalle	M€	38	25	27	-27	60
	%	8,0	4,9	4,6	-4,4	10,7
Toimintapääoma	M€	85	89	91	48	88
Tasoituspääoma	M€	3	3	4	5	5
Vakavaraisuuspääoma	M€	87	93	95	52	93
Vakavaraisuusaste	%	18,1	18,2	16,1	9,4	16,0
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		25	26	27	29	31

* Konsernitilinpäätöksen mukaiset tunnusluvut

Sijoitusjakauma (käyvin arvo)	2009		2008		2007		2006		2005	
	M€	%	M€	%	M€	%	M€	%	M€	%
Lainasaamiset ^{1) *)}	10,7	0,9	4,8	0,5	18,4	1,7	20,5	1,9	18,2	1,9
Joukkovelkakirjalainat ^{1), 2)}	655,4	55,6	556,1	52,2	605,6	55,4	589,4	55,9	553,0	56,2
<i>*sisältää korkorahastoja</i>	164,6	14,0	107,4	10,1	96,8	8,8	81,7	7,8	77,5	7,9
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1), 2), 3)}	70,7	6,0	201,9	18,9	112,5	10,3	69,3	6,6	86,8	8,8
<i>*sisältää korkorahastoja</i>	49,8	4,2	57,0	5,3	39,8	3,6	32,3	3,1	70,1	7,1
Osakkeet ja osuudet	173,5	14,7	109,8	10,3	171,7	15,7	197,5	18,7	173,1	17,6
Kiinteistösijoitukset ^{4) *)}	249,6	21,2	152,6	14,3	109,0	10,0	113,2	10,7	113,1	11,5
<i>*sisältää sijoitusrahastoja ja yhteissijoitusyrityksiä</i>	21,6	1,8	22,0	2,1	12,3	1,1	4,1	0,4	0,6	0,1
Muut sijoitukset	19,6	1,7	40,6	3,8	76,6	7,0	64,1	6,1	40,6	4,1
Sijoitukset yhteensä	1 179,5	100,0	1 065,8	100,0	1 093,8	100,0	1 054,0	100,0	984,7	100,0
Jvk-salkun modifioitu duraatio	2,79		3,83		4,01		4,05		4,03	

¹⁾ Sisältää kertyneet korot.

²⁾ Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot muihin rahoitusmarkkinavälineisiin.

³⁾ Sisältää taseen sijoituksiin kuuluvat talletukset.

⁴⁾ Sisältää niiden sijoitusrahastojen osuudet ja sijoitukset niihin rinnastettaviin yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin.

^{*)} Ryhmittelyä on muutettu kiinteistöyhtiöille annettujen lainojen osalta. Vuoden 2008 osalta vertailutiedot on muutettu vastaaviksi.

Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely	2009 M€	2008 M€	2007 M€	2006 M€	2005 M€
Suorat nettotuotot	35,2	39,3	43,1	35,5	26,7
Lainasaamiset ^{*)}	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Joukkovelkakirjalainat	19,1	22,5	21,2	16,6	16,2
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	5,5	6,7	4,4	2,3	2,3
Osakkeet ja osuudet	1,2	2,1	9,8	10,9	7,5
Kiinteistösijoitukset ^{*)}	9,1	9,1	6,9	5,2	4,1
Muut sijoitukset	1,1	-0,4	1,9	1,7	-2,3
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-1,2	-1,1	-1,4	-1,6	-1,4
Arvonmuutokset kirjanpidossa ¹⁾	28,0	-51,0	6,2	13,1	19,0
Osakkeet ja osuudet	9,4	-26,9	11,6	12,1	7,0
Joukkovelkakirjalainat	24,8	-19,4	-9,0	0,9	13,1
Kiinteistösijoitukset	-7,0	-4,9	3,9	0,1	-1,8
Muut sijoitukset	0,8	0,2	-0,4	0,0	0,7
Sijoitustoiminnan nettotuotot kirjanpidossa	63,2	-11,7	49,3	48,7	45,7
Arvostuserojen muutos ²⁾	60,1	-31,8	-1,1	0,6	17,1
Osakkeet ja osuudet	7,4	-29,5	-2,0	5,3	18,2
Joukkovelkakirjalainat	51,2	-3,7	-2,6	-8,6	-3,7
Kiinteistösijoitukset	1,8	8,6	-1,9	1,3	0,8
Muut sijoitukset	-0,3	-7,2	5,4	2,6	1,9
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo	123,3	-43,5	48,2	49,3	62,8
Johdannaisten osuus sijoitustoiminnan nettotuotoista ^{**)}	-0,5	-0,8	1,0	1,5	-3,6

¹⁾ Myyntivoitot ja tappiot sekä muut kirjanpidon arvonmuutokset

²⁾ Taseen ulkopuoliset arvonmuutokset

^{*)} Ryhmittelyä on muutettu kiinteistöyhtiöille annettujen lainojen osalta. Vuoden 2008 osalta vertailutiedot on muutettu vastaaviksi.

^{**)} Vertailuvuoden 2008 lukua on oikaistu.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle 1.1.–31.12.2009

	Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvoin ¹⁾	Sitoutunut pääoma ²⁾	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle						
			M€ 2009	M€ 2009	2009	2008	2007	2006	2005
Lainasaamiset ³⁾	0,4	5,2	7,5	9,1	2,1	1,9	2,4		
Joukkovelkakirjalainat ³⁾	95,1	580,9	16,4	-0,1	1,8	1,5	4,9		
<i>*josta korkorahastoja</i>	48,5	119,8	40,4	-18,7	2,2	6,7	12,3		
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ³⁾	6,1	157,8	3,8	4,6	3,9	2,8	2,2		
<i>*josta korkorahastoja</i>	3,1	52,5	5,8	2,5	3,6	2,9	2,2		
Osakkeet ja osuudet	17,9	115,0	15,6	-32,6	10,6	15,1	22,0		
Kiinteistösijoitukset ⁴⁾ ⁵⁾	4,0	190,1	2,1	9,7	8,7	6,0	2,7		
<i>*josta sijoitusrahastoja ja yhteissijoitusyrityksiä</i>	-2,7	24,0	-11,1	-16,1	8,8	4,0	3,7		
Muut sijoitukset	1,0	22,7	4,3	-16,2	7,3	8,9	0,5		
Sijoitukset yhteensä	124,5	1 071,7	11,6	-3,7	4,5	4,9	6,7		
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-1,2								
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	123,3	1 071,7	11,5	-3,8	4,3	4,7	6,6		

¹⁾ Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvoin = Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat. Kassavirralla tarkoitetaan ostojen / kulujen ja myyntien / tuottojen erotusta.

²⁾ Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat.

³⁾ Sisältää ko. sijoituksiin tilastoitavien korkorahastojen tuotot.

⁴⁾ Sisältää kiinteistösijoituksiin tilastoitavien sijoitusrahastojen ja yhteissijoitusyritysten tuotot.

⁵⁾ Ryhmittelyä on muutettu kiinteistöyhtiöille annettujen lainojen osalta. Vuoden 2008 osalta vertailutiedot on muutettu vastaaviksi.

Tunnuslukujen laskentakaavat

YLEISET TUNNUSLUVUT

Liikevaihto =

Vahinkovakuutuksen liikevaihto

- + vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- + sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
- + muut tuotot

Henkivakuutuksen liikevaihto

- + vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- + sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
- + muut tuotot

Kokonaistulos = liikevoitto (tappio) +/- taseen ulkopuolisten arvostuserojen muutos

Kokonaispääoman tuotto käyvin arvoon (%) =

- +/- liikevoitto tai tappio
- + rahoituskulut
- + diskonttauksen purkautuminen, vahinkovakuutus
- + vakuutuksille vuoden aikana hyvitetty laskuperustekorko, henkivakuutus
- +/- sijoitusten arvostuserojen muutos
- + taseen loppusumma
- sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelka
- +/- sijoitusten arvostuserot

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvona.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle käyvin arvoon (%)

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoon suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä = Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä.

VAHINKOVAKUUTUS

Vakuutusmaksutulo = vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta.

Vahinkosuhte % =

$\frac{\text{korvauskulut}}{\text{vakuutusmaksutuotot}}$

Vahinkosuhte (ilman perustekorkokulua) % =

$\frac{\text{korvauskulut (ilman perustekorkokulua)}}{\text{vakuutusmaksutuotot}}$

Liikekulusuhde % =

$\frac{\text{liikekulut}}{\text{vakuutusmaksutuotot}}$

Tunnusluvut lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Yhdistetty kulusuhde % = vahinkosuhte + liikekulusuhde

Yhdistetty kulusuhde (ilman perustekorkokulua) % =

vahinkosuhte (ilman perustekorkokulua) + liikekulusuhde

Toimintapääoma ks. laskelma liitetiedoissa

Vakavaraisuuspääoma = toimintapääoma + tasoitusmäärä + vähemmistöosuus

Vakavaraisuuspääoma vastuuvelasta % =

$\frac{\text{vakavaraisuuspääoma}}{\text{vakuutustekninen vastuuvelka} - \text{tasoitusmäärä}}$

Vakuutustekninen vastuuvelka lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Vastuunkantokyky % =

$\frac{\text{vakavaraisuuspääoma}}{\text{vakuutusmaksutuotot}}$

Vakuutusmaksutuotot lasketaan kahdeltatoista edeltävältä kuukaudelta jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

HENKIVAKUUTUS

Vakuutusmaksutulo = vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Liikekustannussuhde (% kuormitustulosta) =

+ liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta
+ korvausten selvittelykulut
kuormitustulo

Toimintapääoma ks. laskelma liitetiedoissa

Vakavaraisuuspääoma = toimintapääoma + tasoitusmäärä + vähemmistöosuus

Vakavaraisuusaste (%) =

vakavaraisuuspääoma
+ vakuutustekninen vastuuelka
- tasoitusmäärä
- 75 % sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelka

Vakuutustekninen vastuuelka lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Riskit ja riskienhallinta

Riskienhallinnan yleiset periaatteet

Fennian riskienhallinnan lähtökohtana on hallituksen vahvistama riskienhallintapolitiikka.

Riskienhallinnalla osana sisäistä valvontaa tarkoitetaan liiketoiminnasta aiheutuvien ja siihen olennaisesti liittyvien riskien tunnistamista, arviointia, rajoittamista ja valvontaa. Riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa ne uhat ja mahdollisuudet, jotka vaikuttavat Fennian strategian toteutumiseen. Riskienhallinnan tavoitteena on turvata strategiassa ja toimintasuunnitelmissa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja varmistaa, että yhtiöiden ottamat riskit ovat oikeassa suhteessa riskinkantokykyyn.

Riskillä tarkoitetaan mitä tahansa tapahtumaa, joka painaa yhtiön taloudellisen suorituskyvyn alle odotetun. Fennian käyttämässä riskijaottelussa riskit jaetaan yksi- ja kaksipuolisiin riskeihin. Yksipuoleiset riskit ovat riskejä, joihin liittyy vain tappionvaara ja joita pyritään välttämään tai minimoimaan. Näitä ovat operatiiviset riskit ja ulkoiset uhkatekijät. Kaksipuoliset riskit ovat riskejä, joita ottamalla pyritään tekemään tulosta. Näitä ovat vakuutustoiminnan ja sijoitustoiminnan riskit kuten myös strategiset riskit.

Riskienhallinnan organisointi

Vastuu sisäisen valvonnan järjestämisestä on yhtiön hallituksella. Fennian riskienhallinnan perustana toimii hallituksessa vuosittain käsitelty riskienhallintasuunnitelma. Riskienhallinnan johtoryhmä koordinoi ja ohjaa riskienhallinnan ylläpito- ja kehittä-

mistyötä. Liiketoiminnoista riippumaton sisäinen tarkastus seuraa ja arvioi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyttä.

Fennia-konsernin tasolla on huomioitava riskien yhteisvaikutus Fennian ja Henki-Fennian välillä.

Fennian vuosittaisia riskilimiittejä määriteltäessä huomioidaan sekä vakuutustoiminnan että sijoitustoiminnan yhteisriskivaikutus kahdelta vuodelta. Yhtiön aktuaari tekee yhdessä jälleenvakuutusyksikön kanssa ehdotuksen riskienhallinnan johtoryhmälle yhtiön riskikapasiteetin käytöstä. Lopullinen ehdotus käsitellään ja hyväksytään hallituksen kokouksessa.

Riskienhallinnan johtoryhmässä käsitellään muun muassa yhtiön ja liiketoimintayksikköjen riskienhallintasuunnitelmat, suuret riskikeskittymät, yksittäisten ja kokonaisriskien hallintaa sekä yhtiön vakuutusturvaa. Sen lisäksi johtoryhmässä kehitetään ja arvioidaan riskistrategiaa, pääoman käytön tehokkuutta ja riskipääoman allokointia.

Liiketoimintayksiköt tunnistavat ja analysoivat toimintaa ja tavoitteita uhkaavat riskit sekä vuosisuunnitelun yhteydessä että päivittäisessä operatiivisessa toiminnassa. Riskeihin varautumisen tärkeys arvioidaan analysoimalla niiden toteutumisen todennäköisyys ja riskin realisoitumisesta mahdollisesti aiheutuvat kustannukset.

Vahinkovakuutuksen riskit

Vakuutustoiminta perustuu riskin ottamiseen ja sen hallintaan. Merkittävimmät vahinkovakuutustoimin-

nan riskit liittyvät riskin valintaan ja hinnoitteluun, jälleenvakuutusuojan hankkimiseen sekä vastuuvelan riittävyteen. Tavoitetilana on kannattava liiketoiminta ja vakuutus sopimuksia solmittaessa oikein hinnoitellut riskit ovat avainasemassa. Oikein mitoitettuna pääomalla on keskeinen rooli yhtiön riskinkantokykyyn.

Vastuunvalintariskiä hallitaan tutkimalla tilastollisesti aiempia vahinkotapauksia, jotka ovat perustana hinnoittelulle. Hinnoittelutoimintoa tukevan tietovaraston oikeellisuus on avainasemassa. Vakuutusehtojen merkitys riskin rajoittamisen keinona on olennainen. Lisäksi vastuunvalintariskiä hallitaan tekemällä riskianalyyseja ja noudattamalla vastuunvalintaohjeita, joissa määritellään minkälaisia riskejä vakuutetaan ja miten suuria vakuutusmääriä sallitaan. Sattuneet suurvahingot raportoidaan ja analysoidaan välittömästi.

Suurilta vahingoilta ja vahinkotapahtumilta suojaudutaan ottamalla jälleenvakuutuksia. Fennian omalle vastuulle jäävä osa mitoitetaan vakavaraisuuteen nähden sopivaksi. Hallitus vahvistaa jälleenvakuutusohjelman vuosittain. Jälleenvakuutusuojan hankintaan liittyvinä riskeinä ovat mm. jälleenvakuutuksen saataavuus ja hinta. Jälleenvakuutusriskiä ja siihen liittyvää luottoriskiä pienennetään siten, että jälleenvakuuttajaksi hyväksytään vain riittävän vakavaraisuusluokituksen omaava yhtiö. Lisäksi asetetaan rajoituksia sille, kuinka suuria osuuksia yksittäisellä jälleenvakuuttajalla voi jälleenvakuutusohjelmassa olla.

Vastuuelkariski on kyseessä silloin, kun korvausvastuu ei riitä kattamaan tapahtuneiden, mutta vielä korvaamatta olevien, vahinkojen kustannuksia. Vastuuelkariski liittyy erityisesti sellaisiin vakuutuslajeihin, joissa vahingot selviävät hitaasti. Vastuuelan riittävyttä seurataan säännöllisesti, kuten myös sitä onko varattu kaikki vahingot, joista on jatkuvaluonteisia suorituksia. Vahinkovakuutuksen aktuaarin vastuulla on laatia ohjeet sekä arvioida, että vastuuelka varataan riittäväksi. Aktuaaritoimi vastaa myös erilaisten, vastuuelan laskennassa tarvittavien järjestelmien ja menetelmien kehittämistä ja ylläpidosta sen varmistamiseksi että alivarausta ei pääsisi syntymään.

Vastuuelan varausriskiä lisäävät inflaatoriski, kuolevuusriski ja korkoriski. Inflaatoriski liittyy kassavirraltaan pitkäkestoiisiin vahinkoihin, joita ovat erityisesti lakisääteisten vakuutusten eläkeuotoiset korvaukset. Myös korkotason vaihtelusta aiheutuva riski liittyy eläkeuotoisiin korvauksiin. Korvausvastuuta laskettaessa näistä aiheutuvat pitkäkestoiset kassavirrat diskontataan perustekorolla. Mikäli tulevaisuudessa ei saada vähintään perustekorona mukaista tuottoa eläkevelkoja kattavalle omaisuudelle, korkoriski toteutuu. Kuolevuusriskillä tarkoitetaan korvausmenon arviointiin liittyvää epävarmuutta johtuen tulevan kuolevuuskehityksen arvioinnin epävarmuudesta. Vahinkovakuutuksessa kuolevuusriski koskee lähinnä lakisääteisten vakuutusten eläkevastuuta.

Vakuutusmatemaattiset oletukset ja mallit vahinkovakuutuksessa

Vakuutusyhtiöllä on oltava turvaavat laskuperusteet vakuutusteknisen vastuuelan määrittämiseksi, jotta yhtiö pystyy kaikissa tilanteissa vastaamaan sitoumuksistaan. Vastuuelka laskeaan laskuperusteiden mukaisesti,

MÄÄRÄLLISIÄ TIETOJA VAHINKOVAKUUTUKSEN VASTUUELAN RISKIMUUTTUJISTA

Muutoksen vaikutus Fennian vakavaraisuuspääomaan		
Diskonttokorko	Alenee 0,1 %-yksikköä	-4 milj. e
Inflaatoriski	Kasvaa 1 %	-6 milj. e
Kuolevuus	Keski-ikä pidentyy 1 v.	-10 milj. e

MÄÄRÄLLISIÄ TIETOJA FENNIAN EMOYHTIÖN SIOJITUSSALKUN RISKIMUUTTUJISTA

Muutoksen vaikutus Fennian vakavaraisuuspääomaan		
Korkosijoitukset	Korkotaso +1 %-yksikköä	-12 milj. e
Osakesijoitukset	Arvonmuutos -20 %	-35 milj. e
Kiinteistösijoitukset	Arvonmuutos -10 %	-24 milj. e

MÄÄRÄLLISIÄ TIETOJA HENKI-FENNIAN SIOJITUSSALKUN RISKIMUUTTUJISTA

Muutoksen vaikutus Henki-Fennian vakavaraisuuspääomaan		
Korkosijoitukset	Korkotaso +1 %-yksikköä	-9 milj. e
Osakesijoitukset	Arvonmuutos -20 %	-18 milj. e
Kiinteistösijoitukset	Arvonmuutos -10 %	-9 milj. e

ja se on annettava tiedoksi Vakuutusvalvontavirastolle ennen tilikauden päättymistä.

Vakuutusmaksuvastuu lasketaan sopimuskohtaisesti vakuutuskauden keston suhteutettavalla menetelmällä.

Eläkeuotoisten korvausten korvausvastuun laskennassa käytetään korkoutusta ts. eläkeuotoiset korvaukset diskontataan nykyhetkeen korkokannalla 3,5 %. Muihin korvausvastuun osiin korkoutusta ei käytetä. Eläkevastuita määrättäessä käytetään kuolleisuusmallina Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ja Liikennevakuutuskeskuksen toimesta tehtyä alalla yleisesti noudatettavaa mallia.

Yksittäisten suurten vahinkojen maksettaviksi tulevat korvaukset varataan vahinkokohtaisesti korvausvastuuseen korvausosastojen ilmoituksiin perustuen. Kaikki jatkuvaluonteiset henkilövahingot ja suuret omaisuus- ja vastuuvahingot varataan vahinkokohtaisesti yhtiön aktuaarin antamien ohjeiden mukaisesti. Pienet vahingot ja vahingot, jotka ovat jo sattuneet, mutta eivät ole vielä yhtiön tiedossa, varataan tilastollisesti.

Korvausvastuuseen tehdään hoitokuluvaraus ennen tilinpäätöshetkeä sattuneiden vahinkojen tulevaisuudessa tapahtuvaa käsittelyä varten. Hoitokuluvaraus lasketaan suhteellisenä osuutena kunkin vakuutusluokan maksutulosta.

Henkivakuutuksen riskit

Henkivakuutustoiminnan merkittävin vastuuelkaan sisältyvä riski on taattuun laskuperustekoroon liittyvä korkoriski. Lisäksi vastuuelkaan sisältyy takaisinostoriski, joka on merkittävin laskuperustekorollisissa vakuutuksissa. Eläkevakuutuksissa takaisinosto on mahdollista ainoastaan poikkeustapauksissa, joten takaisinostoriski on suurin säästövakuutuksissa ja kapitalisaatiosopimuksissa. Tätä riskiä pienentää sopimusten ensimmäisiin vuosiin sisältyvät takaisinostosanktiot.

Henkivakuutuksiin sisältyvistä vakuutusteknisistä riskeistä merkittävimpiä ovat kuoleman ja työkyvyttömyyden kattavat turvat. Näitä riskejä rajoitetaan vastuunvalinnalla sekä asettamalla myönnettäville turville ylä-

rajoja. Riski- ja kustannusvastaavalla hinnoittelulla on oleellinen merkitys. Jälleenvakuutuksen avulla rajoitetaan yksittäisiä suuria korvauksia. Eläkevakuutuksiin liittyvistä vakuutusteknisistä riskeistä merkittävin on eliniän kasvu.

Vakuutusmatemaattiset oletukset ja mallit henkivakuutuksessa

Takuutuottoisen vastuuvelan laskennassa käytetty laskuperustekorko vaihtelee välillä 1,0 – 4,5 %, ja keskimääräinen laskuperustekorko koko takuutuottoisen vastuuvelan osalta on noin 3,2 %. Henki- ja eläkevakuutusten kuolevuusperusteina käytetään alalla yleisesti sovellettavia kuolevuusperusteita.

Vakuutustoiminnan sijoitusriskit

Fennia-konsernin sijoitustoiminnan tavoitteena on saavuttaa hyväksyttävällä riskitasolla mahdollisimman hyvä tuotto siten, että Fennia ja Henki-Fennia ylittävät vaaditun vakavaraisuustason ja että sijoitusomaisuus on riittävä ja rakenteeltaan sopiva vastuuvelan kattamiseen. Merkittävimmät sijoitustoiminnan tulosta uhkaavat riskit ovat sijoitusten arvojen aleneminen ja vastuuvelan tuottovaatimukseen nähden alhainen sijoitusten tuotto. Näitä riskejä pyritään rajoittamaan hajauttamalla sijoituskantaa mahdollisimman hyvin. Yhtiöiden hallitukset vahvistavat vuosittain yhtiöille sijoitussuunnitelmat, joissa määritellään sijoituskannan tavoitealokaatio ja omaisuuslajikohtaiset minimi- ja maksimirajat sekä sijoitustoiminnan organisointi ja päätös- ja toimivaltuudet.

Markkinariski

Markkinariskejä ovat korkojen, valuutta- ja osakekurssien, volatiliteettien tai muiden markkinahintojen muutosten vaikutukset yhtiöiden tulokseen

ja vakavaraisuuteen. Arvioitaessa ja mitoitettaessa koko sijoitussalkun markkinariskiä käytetään riskikertomiamia, jotka on johdettu kunkin sijoitusluokan pitkän ajan volatiliteetista.

Markkinariskin seuranta on jaoteltu korko-, osake-, kiinteistö-, pääomarahasto- ja hedge fund -riskeihin. Valuutta- ja luottoriskit kvantifioidaan ja huomioidaan erikseen kokonaisriskin tasoa asetettaessa. Korkosalkkujen korkoriskiä seurataan modifioidulla duraatiolla.

Riskitason mitoituksessa otetaan huomioon vastuuvelan asettamat vaateet sijoitusallokaatiolle ja tuottotasolle. Sijoitusmarkkinoiden kehityksestä laaditaan erilaisille skenaarioille perustuvia laskelmia. Keskeinen menetelmä markkinariskin hallinnassa on sijoitusallokaatio raportointi siihen kytkettyine tunnuslukuineen sekä arvonmuutosriski/ riskinkantokyky suhdemittari.

Riskiprofiili määritellään käytännössä omaisuuslajikohtaisen tavoitealokaation muodossa. Riskiprofiili sisältää myös omaisuuslajikohtaiset minimi- ja maksimirajat. Omaisuuslajikohtaisten kiinteiden riskiparametrien kautta laskettu sijoitusriski suhteutetaan riskinkantokykyä käytettävään vapaaseen toimintapääomaan. Edellisten väliselle suhteelle on myös määritelty maksimiraja. Riskisuhde raportoidaan viikoittain.

Luottoriski

Arvopaperisijoituksissa ja asiakasrahoituksessa luottoriski on lainanottajan kyky selviytyä vastuistaan. Luottoriskiä kuvataan yleensä lainanottajan luottokelpoisuusluokituksella. Riski luottoluokituksen laskusta on osa luottoriskiä.

Arvopaperisijoituksissa luottoriski ilmenee erityisesti joukkovelkakirjalainasijoituksissa ja rahamarkkinasijoituksissa liikkeeseenlaskijoittain sekä ns. vastapuoliriskinä esimer-

kiksi johdannaissitoumuksissa. Lainasalkussa syntyvät luottoriskit tunnistetaan ja mitataan luottoluokitusten ja hajautusasteen perusteella. Luottoriskiä hallinnoidaan salkun hajautusastetta, luottoluokitusta ja instrumenttivalintaa koskevilla rajoitteilla ja limiiteillä sekä yritystodistusten osalta lainanottajakohtaisilla nimirajoitteilla.

Likviditeettiriski

Likviditeettiriski tarkoittaa sitä, että yhtiö ei kykene selviytymään maksuvelvoitteistaan. Riski voi aiheutua siitä, että ei osata varautua likviditeettitarpeeseen tai sijoitettua varallisuutta ei saada myydyksi vaadittavassa aikataulussa.

Sijoitussalkkua koostettaessa huomioidaan yhtiöiden likviditeetti-vaatimukset. Likviditeettiriskin realisoitumista ei nähdä todennäköisenä nykyisissä olosuhteissa.

Operatiivinen riski

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan menetyksiä, jotka aiheutuvat riittämättömistä tai toimimattomista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä tai tietotekniikasta. Mahdolliset menetykset voivat johtua myös toimintaympäristössä tapahtuvista muutoksista tai juridisista tekijöistä.

Liiketoiminta-alueiden vastuuhenkilöt kartoittavat riskit vuotuisen toiminnan suunnittelun yhteydessä tekemällä toimintokohtaisia riskianalyyskejä. Kartoituksen jälkeen arvioidaan riskien vaikutukset liiketoimintaan ja riskien toteutumisen todennäköisyydet.

Kaikissa toiminnoissa noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä, viranomaismääräyksiä ja -ohjeita. Tärkeimmille liiketoiminta-alueille on laadittu jatkuvuussuunnitelmat, joiden pohjalta avaintoimintoja voidaan jatkaa mahdollisessa häiriötilanteessa.

Hallituksen ehdotus voiton käytöstä

Fennian voitonjakokelpoiset varat olivat 157 752 584,92 euroa. Yhtiön tilikauden voitto oli 35 901 399,75 euroa. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että korkoa takuupääomalle ei makseta ja tilikauden voitto siirretään varmuusrahastoon.

Helsingissä 8. päivänä maaliskuuta 2010

Eero Lehti

Esko Penttilä

Antti Kuljukka
toimitusjohtaja

Jouko Kemppi

Lars Koski

Eva Liljeblom

Rauno Mattila

Juha Valkamo

Juhani Vesterinen

Tilintarkastuskertomus

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian yhtiökokoukselle

Olemme tarkastaneet Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.2009–31.12.2009. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lain mukainen ja että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Tilintarkastajan tulee suorittaa tilintarkastus Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti ja sen perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä, konsernitalinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää ammattieettisten periaatteiden noudattamista ja tilintarkastuksen suunnittelua ja suorittamista siten, että saadaan kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa ei ole olennaisia virheellisyyksiä ja että emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet sekä toimitusjohtaja ovat toimineet vakuutusyhtiölain säännösten mukaisesti.

Tilintarkastustoimenpiteillä tulisi varmistua tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen lukujen ja muiden tietojen oikeellisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että tilinpäätöksessä on väärinkäytöksestä tai virheestä johtuva olennainen virheellisyys. Tarvittavia tarkastustoimenpiteitä suunniteltaessa arvioidaan myös tilinpäätöksen laadintaan ja esittämiseen liittyvää sisäistä valvontaa. Lisäksi arvioidaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleistä esittämistapaa, tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sekä johdon tilinpäätöksen laadinnassa soveltamia arvioita.

Tilintarkastus on toteutettu Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Käsitksemme mukaan olemme suorittaneet tarpeellisen määrän tarkastustoimenpiteitä lausuntoamme varten.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsingissä 19. maaliskuuta 2010

KPMG OY AB

Jaakko Nyman
KHT

Sirpa Eriksson
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian hallintoneuvosto on käsitellyt yhtiön vuoden 2009 tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen sekä tilintarkastuskertomuksen. Hallintoneuvostolla ei ole niiden johdosta huomauttamista.

Hallintoneuvosto esittää 19.4.2010 kokoontuvalle yhtiökokoukselle, että tilinpäätös ja konsernitilinpäätös vahvistettaisiin ja hallituksen ehdotus vuosituloksen käyttämisestä hyväksyttäisiin.

Helsingissä, maaliskuun 29. päivänä 2010

Hallintoneuvoston puolesta

Matti Pörhö
hallintoneuvoston puheenjohtaja

Fennian hallinto 1.1.2010

HALLITUS

Puheenjohtaja:

Eero Lehti

kauppaneuvos
hallituksen
puheenjohtaja
Taloustutkimus Oy
Kerava

Varapuheenjohtaja:

Esko Penttilä

liikeneuvos
hallituksen
puheenjohtaja
Matkapojat Oy
Vammala

Jäsenet:

Jouko Kemppi

hallituksen
puheenjohtaja
Kemppi Oy
Lahti

Lars Koski

toimitusjohtaja
Laihian Mallas Oy
Laihia

Eva Liljebloom

professori
Svenska
Handelshögskolan
Helsinki

Rauno Mattila

teollisuusneuvos
Trafotek Oy
Turku

Antti Vaahto

Senior Vice President,
Strategy & Development
Vaahto Group PLC Oyj
Hollola

Juha Valkamo

toimitusjohtaja
Oy Primula Ab
Helsinki

Juhani Vesterinen

hallituksen
puheenjohtaja
Promeco Group Oy
Tallinna

Varajäsen:

Lasse Heiniö

toimitusjohtaja
Eläke-Fennia
Espoo

Hallituksen sihteeri:

Heimo Äikäs

lakiasiaintohtaja
Fennia
Helsinki

TILINTARKASTAJAT

KPMG OY AB

Tilintarkastajat:

Jaakko Nyman

KHT

Sirpa Eriksson

KHT

Varatilintarkastajat:

Riitta Pyykkö

KHT

Jari Nurmi

KHT

JOHTO

Antti Kuljukka

toimitusjohtaja

Kimmo Kilpinen

varatoimitusjohtaja
toimitusjohtajan
sijainen
asiakasyhteydet

Eero Eriksson

varatoimitusjohtaja
sijoitukset ja
asiakasrahoitus

Sirkku Ikäheimo

markkinointijohtaja

Matti Heiskanen

vs. henkilöstöjohtaja

Pasi Karppi

tietohallintojohtaja

Timo Ahvonen

kehitysjohtaja

Pirjo Liinamo

hankejohtaja

Timo Parkkisenniemi

johtaja
vakuutukset ja
korvaukset

Eliisa Anttila

viestintäjohtaja

Sirkku Rahkola

talousjohtaja

Heimo Äikäs

lakiasiaintohtaja

Risto Heimo

aktuaari, SHV

LÄÄKÄRIT

Mikael Hedenborg

lääketieteen ja kirurgian
tohtori,
työterveyshuollon
erikoislääkäri,
ylilääkäri

Pekka Paavolainen

professori,
lääketieteen ja kirurgian
tohtori,
ortopedian ja
traumatologian
erikoislääkäri

Mika Paavola

lääketieteen ja kirurgian
tohtori,
ortopedian ja
traumatologian
erikoislääkäri

Lauri Keso

lääketieteen ja kirurgian
tohtori,
sisätautien ja
reumatologian
erikoislääkäri

Juha Liira

lääketieteen ja kirurgian
tohtori,
työterveyshuollon ja
työlääketieteen
erikoislääkäri

Heikki Österman

lääketieteen lisensiaatti,
ortopedian ja
traumatologian
erikoislääkäri

FENNIAN HALLINTONEUVOSTO

Puheenjohtaja:

Matti Pörhö

kauppaneuvos
Pörhön Autoliike Oy
Oulu

Varapuheenjohtajat:

Mikael Ahlbäck

toimitusjohtaja
Rani Plast Oy Ab
Teerijärvi

Jukka Tikka

toimitusjohtaja
Länsi-Savo Oy
Mikkeli

Jäsenet:

Antti Aho

hallituksen puheen-
johtaja
Lääkärikeskus-Yhtymä
Helsinki

Seppo Aho

rakennusneuvos
Sava-Group Oy
Rovaniemi

Juhani Enkovaara

hallituksen jäsen
Eho Oy
Helsinki

Juha Gröhn

toimitusjohtaja
Atria Suomi Oy
Nurmo

Jarmo Halonen

toimitusjohtaja
Elecster Oyj
Toijala

Erkki Hanhiova

konsernijohtaja
Havator Oy
Tornio

Björn Hartman

toimitusjohtaja
Oy C.J. Hartman Ab
Vaasa

Nanna Hietala

toimitusjohtaja
MSK-Group Oy
Ylihärmä

Ilkka Jalonen

toimitusjohtaja
LänsiAuto Oy
Espoo

Juha Järvi

toimitusjohtaja
Meteco Oy
Karstula

Tom Kaisla

toimitusjohtaja
Eilakaisla Oy
Toimialapalvelu
Helsinki

Jouko Kauhanen

hallituksen puheen-
johtaja
Naaraharju Oy
Naarajärvi

Hannu Kekäläinen

hallituksen puheen-
johtaja
Check Point Finland Oy
Piikkiö

Björn Kolster

hallituksen puheen-
johtaja
Oy Kolster ab
Helsinki

Matti Koskenkorva

hallituksen puheen-
johtaja
Panostaja Oyj
Tampere

Johanna Koskelainen

toimitusjohtaja
Kymppi-Eristys Oy
Oulu

Mervi Kuutti

myyntineuvottelija
Fennian Toimihenkilöt
Ry
Helsinki

Heikki Kääriäinen

toimitusjohtaja
Linja-autoliitto ry
Helsinki

Jyrki Laakkonen

toimitusjohtaja
Kauppahuone
Laakkonen Oy
Joensuu

Pekka Lillbacka

toimitusjohtaja
Lillbacka Powerco Oy
Härmä

Markus Lindblom

hallituksen puheen-
johtaja
RTV-Yhtymä Oy
Riihimäki

Vesa Luhtanen

toimitusjohtaja
L-Fashion Group Oy
Lahti

Hannu Löytönen

teollisuusneuvos
toimitusjohtaja
Betset Oy
Kyyjärvi

Jarmo Murtonen

toimitusjohtaja
Parma Oy
Nummela

Pekka Niemi

toimitusjohtaja
Sunborn Oy
Turku

Martti Paunu

toimitusjohtaja
Vainö Paunu Oy
Tampere

Maria Planting

hallituksen puheen-
johtaja
E.Ahlström Oy
Helsinki

Ari Rinta-Jouppi

toimitusjohtaja
Rinta-Joupin Autoliike
Oy
Tervajoki

Meliina Ruokonen

hallituksen jäsen
Aarikka Oy
Helsinki

Ali U. Saadetdin

hallituksen puheen-
johtaja
Solteq Oyj
Tampere

Seppo Saajos

toimitusjohtaja
Saajos yhtiöt
Lohja

Juhani Saario

hallituksen puheen-
johtaja
Lahden Autokori Oy
Lahti

Timo Salli

toimitusjohtaja
Katsa Oy
Tampere

Pertti J. Siikarla

toimitusjohtaja
Yrittäjien Oikeussuoja Oy
Helsinki

Mikko Sillanpää

toimitusjohtaja
Kart Oy
Espoo

Kaj Ström

hallituksen puheen-
johtaja
Oy Motoral Ab
Helsinki

Paul Stucki

hallituksen puheen-
johtaja
Orfer Oy
Orimattila

Hannu Teiskonen

hallituksen puheen-
johtaja
HT Lasertekniikka Oy
Keuruu

Markus Tötterman

hallituksen puheen-
johtaja
Oy Arwidson Ab
Tuusula

Rauno Vennola

toimitusjohtaja
Terra-Team Oy
Espoo

Jarkko Wuorinen

puheenjohtaja
Suomen Yrittäjät ry
Savonlinna

Janne Ylinen

toimitusjohtaja
Halpa-Halli Oy
Kokkola

Jens Österberg

toimitusjohtaja
Oy Petsmo Products Ab
Vaasa

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia

Televisiokatu 1

HELSINKI

Postiosoite 00017 FENNIA

Puhelin 010 5031

Faksi 010 503 5300

www.fennia.fi